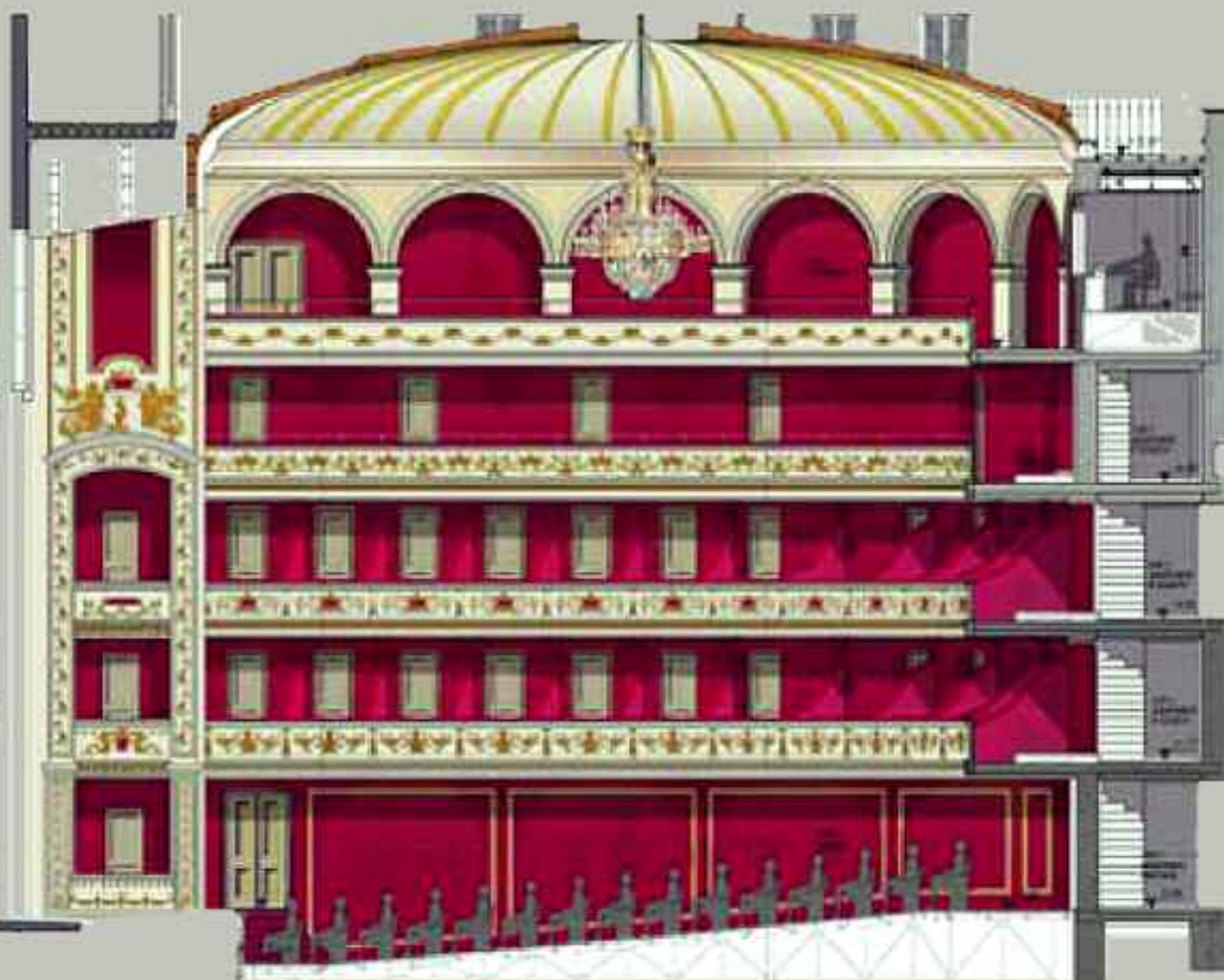

ΠΕΙΡΑΪΚΟ ΟΡΟΣΗΜΟ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ 34 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2011

Επιστροφές Αλκιβιάδου 229
185 36 Πειραιάς

σελ. 5

σελ. 8

σελ. 16

σελ. 22

- 3 Η θέση μας
Η Πολιτιστική Ακτή και η Πόλη. Όχι στη μεταφορά του Αρχαιολογικού Μουσείου Πειραιά.
Της Σύνταξης
- 4 Γνώμη
Προβληματισμοί για τον Πολιτισμό σε καιρούς χαλεπούς.
Του Προέδρου Γιάννη Πολυχρονόπουλου
- 5 Αρχιτεκτονικά. Το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά
Του Γιώργου Γάρδα, Αρχιτέκτονα Μηχανικού - Πολιτικού Μηχανικού Ε.Μ.Π.
- 8 Αρχαιογνωστικά. Η παραγωγική δραστηριότητα στην Αρχαία Αθήνα
Του Γιώργου Σταϊνχάουερ, Αρχαιολόγου - τ. Εφόρου Αρχαιοτήτων
- 14 Αρχαιολογικό πανόραμα από την Ελλάδα και τον κόσμο
Επιμέλεια: Κωστής Μανωλάκης
- 16 Ελεύθερες θέσεις: Κάτι ξεχασμένα επισκεπτήρια
Του Δημήτρη Κρασνικοβάκη
- 18 Πειραιϊκά και άλλα
Του Παύλου Μπαλδόγλου Προέδρου Ομίλου Πειραιώς για τη Διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας και Γεν. Γραμματέα Φιλολογικής Στέγης Πειραιά
- 20 Ιστορικά θέματα: Η Φιλική Εταιρεία. Όρκος μέγας των Φιλικών
Του Μιχάλη Βλάχου, Δικηγόρου ε.τ.
- 21 Βιβλιοπαρουσίαση
Επιμέλεια: Παύλου Μπαλδόγλου
- 22 Κρουαζιέρα: Ευκαιρίες και προοπτικές για την Ελλάδα και τον Πειραιά
Του Βαγγέλη Καραγρηγορίου, Κοινωνιολόγου - Οικονομολόγου
- Ιστορία των ήξεων. Του Παύλου Μπαλδόγλου
- 24 Εν τέλει... Σχολιογραφικά

“ΠΕΙΡΑΪΚΟ ΟΡΟΣΗΜΟ”

Τριμηνιαία Έκδοση του Συλλόγου

“ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ & ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ”

Αλκιβιάδου 229, 185 36 Πειραιάς • Τηλ.: 210-42.88.018 - Τηλ. & Φαξ 210-42.88.017

ΕΚΔΟΤΗΣ:

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ
Δερβενακίων 24, 185 45 Πειραιάς,
Τηλ. 210-4060000

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ:

ΚΩΣΤΗΣ ΜΑΝΩΛΑΚΗΣ
Μουσών 66, 185 34 Πειραιάς
Τηλ.: 210-4130939

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΓΑΡΔΑ
ΠΑΥΛΟΣ ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ
ΓΕΡ.-ΝΙΚ. ΜΠΟΥΓΑΣ

Το περιοδικό κυκλοφορεί εκτός εμπορίου.
Διανέμεται δωρεάν.

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν υποχρεωτικά τις
απόψεις του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου.

ΑΤΕΛΙΕ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΓΕΩΡΓΙΑ & ΜΑΡΙΑ - ΕΛΕΝΗ ΜΟΥΡΟΥΣΙΑ Ο.Ε.
Κολλοκοτρώνη 144, 185 36 ΠΕΙΡΑΙΑΣ
Τηλ.: 210-41 82 591, 210-4537521, Φαξ: 210-45 32 911

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ “ΠΕΙΡΑΪΚΟ ΟΡΟΣΗΜΟ”

- Δημαρχείο Πειραιά: Πλ. Κοραή 1
- Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά: Χαρ. Τρικούπη 31
- Βιβλιοπωλεία:
- Ελευθερουδάκης: Κων/νου Παλαιολόγου 13
- Τσαμαντάκης: Καραολή & Δημητρίου 43
- ΑΙΓΙΗΣ: Βασ. Γεωργίου Α΄ 11
- PASSPORT: Καραϊσκού 119

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: Τομή της αίθουσας από μελέτη αποκατάστασης του Δημοτικού Θεάτρου
(Πηγή: Μάριος Μιχαηλίδης, αρχιτέκτονας ΔΑΣΝΜ)

Η "ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΚΤΗ" ΚΑΙ Η ΠΟΛΗ

ΟΧΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΤΗ ΛΙΜΕΝΙΚΗ ΖΩΝΗ

να φιλόδοξο πενταετές σχέδιο του Ο.Λ.Π. με τον τίτλο "Πολιτιστική Ακτή" παρουσιάστηκε επισήμως από τον Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο του Οργανισμού κ. Γ. Ανωμερίτη, παρουσία του Αντιπροέδρου της κυβέρνησης κ. Θ. Πάγκαλου, του Υπουργού Θαλασσιών Υποθέσεων κ. Γ. Διαμαντίδη, του Υπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού κ. Π. Γερουλιάνου και άλλων.

Το σχέδιο αυτό περιλαμβάνει:

- Τη μεταφορά του Αρχαιολογικού Μουσείου Πειραιά στις εγκαταστάσεις του Ο.Λ.Π. στο Καστράκι.
- Εθνικό Ναυτικό Μουσείο Εναθίων Αρχαιοτήτων στις σιταποθήκες (SILO).
- Μουσείο Μεταναστών στην πέτρινη αποθήκη που κτίστηκε στο τέλος του 19ου αιώνα.
- Θεματικό Πάρκο στη μικρή αποθήκη αφιερωμένο στη Ναυτική Ιστορία της χώρας.
- Κτίριο εκθέσεων και άλλων πολιτιστικών λειτουργιών στη μεγάλη αποθήκη.

Επίσης το σχέδιο προβλέπει μικρή εμπορική και ψυχαγωγική ζώνη, μουσείο σιδηροδρόμων και σιδηροδρομικής βιομηχανικής ιστορίας, χώρους πρασίνου, πλατείες, ποδηλατόδρομους, ενυδρείο και κανάλια. Τα έργα θα γίνουν σε μια έκταση 180 στρεμμάτων, από τα οποία τα 50 στρέμματα θα είναι πράσινο και το ύψος του προϋπολογισμού τους ανέρχεται στα 70 εκατ. Ευρώ.

Πάνω στο σχέδιο αυτό διατυπώθηκαν διαφορετικές απόψεις, μέχρι και αντιτιθέμενες. Μερικοί το θεωρούν ως μια ευκαιρία ανάπτυξης του Πειραιά και άλλοι ως δημιουργία ενός πόλου μέσα στο λιμάνι που θα λειτουργήσει ανταγωνιστικά και αποδομητικά για την οικονομική δραστηριότητα της πόλης.

Εκείνο όμως που προκάλεσε την κάθετη αντίθεση πολλών Πειραιωτών και φορέων είναι η προβλεπόμενη, από το πακέτο προτάσεων για

την Πολιτιστική Ακτή, μεταφορά του Αρχαιολογικού Μουσείου στο χώρο του λιμανιού. Το κύριο επιχείρημα που χρησιμοποιείται για την ανάγκη μεταφοράς του, είναι η έλλειψη χώρου στάθμευσης, για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών του Μουσείου. Όμως το Υπουργείο Πολιτισμού από την εποχή που ήταν Δήμαρχος Πειραιά ο κ. Α. Ανδριανόπουλος έχει δαπανήσει μεγάλα ποσά για την απαλλοτρίωση επτά ακινήτων που βρίσκονται επί της οδού Αθικτιάδου (από Χ. Τρικούπη ως Φιλελλήνων για την επέκταση του Μουσείου).

Με την επέκταση αυτή θα λυθούν και τα προβλήματα στάθμευσης αλλά και το ίδιο το Μουσείο θα γίνει πλουσιότερο, με την έκθεση κι άλλων αντικειμένων που βρίσκονται στις αποθήκες.

Υπάρχει κάτι επίσης πολύ σημαντικότερο: το Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά είναι ένας πολύ σημαντικός κρίκος σε μια αδιάσπαστη αλυσίδα, εκφράζει μια αξεχώριστη συνέχεια των υπό ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων της πόλης. Θα ήταν λοιπόν μεγάλο απόηχο η μεταφορά του από τη θέση που βρίσκεται. Εξάλλου η λειτουργία του επί τόσα χρόνια σε αυτή τη θέση το καθιστά ένα από τα χαρακτηριστικά τοπόσημα για τον Πειραιά.

Ειλικρινά δεν μπορούμε να καταλάβουμε γιατί ορισμένοι έχουν την τάση να διατυπώνουν προτάσεις απογύμνωσης του Πειραιά από πνευματικά και πολιτιστικά ιδρύματα, αντί να τα ενισχύουν; (βλ. πρόταση παλιότερα για μεταφορά Ναυτικού Μουσείου, Πανεπιστημίου Πειραιά κ.ά.). Μια σύγχρονη πόλη που δεν έχει πνευματικά και πολιτιστικά ιδρύματα και θεσμούς, είναι μια πόλη χωρίς ταυτότητα.

Στην όλη υπόθεση θετικό μπορούμε να χαρακτηρίσουμε το γεγονός πως ο Δήμαρχος Πειραιά κ. Βασίλης Μιχαηλίδης έθεσε το θέμα στον Υπουργό Πολιτισμού κ. Π. Γερουλιάνο, ο οποίος του υποσχέθηκε ότι θα επανεξετάσει το ζήτημα. Ίδωμεν...

Όσον αφορά τις άλλες δράσεις για την "πολιτιστική ακτή":

πράγματι στο χώρο αυτό του λιμανιού, υπάρχει ένα πολύτιμο κτιριακό απόθεμα, που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και να δημιουργήσει νέα δεδομένα και μια άλλη εικόνα. Όμως αυτό πρέπει να συνοδεύεται από παράλληλες δράσεις βελτίωσης των υποδομών της πόλης και σύνδεσης της με τους πολιτιστικούς θεσμούς της πόλης ώστε να λειτουργήσουν συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά μεταξύ τους.

Της Σύνταξης

Επί του πιεστηρίου:
Το Δημοτικό Συμβούλιο Πειραιά στη συνεδρίασή του 4-4-11 τάχθηκε με ομόφωνη απόφασή του κατά της μεταφοράς του Αρχαιολογικού Μουσείου στη Λιμενική ζώνη.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΕ ΚΑΙΡΟΥΣ ΧΑΛΕΠΟΥΣ

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ

Προέδρου του Συλλόγου
"Οι Φίλοι Αρχαιολογικού Μουσείου,
Αρχαιολογικών Χώρων και
Μνημείων Πειραιά"

Ο Πολιτισμός με τη διευρυμένη έννοια του, θεωρείται πλέον ένας εν δυνάμει σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης των πόλεων. Αποτελεί όπως απέδειξε η ευρωπαϊκή εμπειρία, σε πολλές περιπτώσεις, τον κινητήριο μοχλό για την αναγέννηση τους. Είναι γνωστό πλέον, ότι εξ αντικειμένου υφίσταται ένας μεγάλος ανταγωνισμός των πόλεων σε όλες τις μορφές και σε όλα τα επίπεδα.

Σήμερα σε συνθήκες κρίσης οι πόλεις καθίστανται πεδίο κοινωνικών και οικονομικών ανακατατάξεων, με συνέπεια από τη μια να γίνονται πόλεις προσέλκυσης επενδύσεων και από την άλλη να εμφανίζονται κοινωνικά προβλήματα με τη διόγκωση της ανεργίας, τη διάρρηξη του κοινωνικού ιστού και την περιθωριοποίηση κοινωνικών δυνάμεων. Ολόκληρες περιοχές αρχίζουν και παρακμάζουν. Όσοι αντιπαραθέτουν στις άμεσες βιοτικές ανάγκες την "πολυτέλεια" του πολιτισμού, όσοι στις μέρες μας σκέπτονται τον πολιτισμό ως κάτι ξεχωριστό, από την οικονομική ανάπτυξη, τώρα σε δύσκολους καιρούς, είναι λογικό, να εξοστρακίζεται από τις προτεραιότητές τους.

Μια τέτοια αντίληψη είναι τελείως ξένη με τη διαμορφωνόμενη διεθνή πραγματικότητα και ταυτόχρονα είναι μια αντίληψη επιζήμια. Η έννοια της σύγχρονης ανάπτυξης αν δεν περιλαμβάνει και τον πολιτισμό, τη βιωσιμότητα και την οικολογική της διάσταση, είναι μια έννοια ατελής και σε τελευταία ανάληψη απρόσωπη και όχι ανθρωποκεντρική.

Ωστόσο σε συνθήκες οικονομικής κρίσης, ο πολιτισμός δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστος. Πολλοί θεσμοί και πολιτιστικοί φορείς διέρχονται και αυτοί τη δική τους κρίση. Οι περικοπές των δημοσίων δαπανών περιλαμβάνουν πρώτα απ' όλα και τέτοιους τομείς. Ακόμη και στη πλεονασματική Γερμανία συντελείται αυτό σήμερα. Όπως και σε άλλα ζητήματα, δεν πρέπει να οδηγηθούμε να βλέπουμε τη σκοτεινή πλευρά των πραγμάτων, αλλά ακόμη και στις πιο δύσκολες στιγμές να σκεφτόμαστε την επόμενη ημέρα και να την προετοιμάζουμε. Δεν πρέπει να καταληφθούμε από έναν πολιτιστικό πεσιμισμό.

Όμως θα ήταν λάθος να μεταθέτουμε τα θέματα στο αύριο, όταν θα έχουν διαμορφωθεί καλύτερες περιστάσεις. Ίσα-ίσα οφείλουμε να βρίσκουμε εναλλακτικές λύσεις στο παρόν. Να μη περιμένουμε τα πάντα από το κράτος, που στο κάτω-κάτω βρίσκεται το ίδιο στη χειρότερη του κρίση. Η ιδιωτική πρωτο-

βουλία, η ανάπτυξη του θεσμού της χορηγίας, η αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, η προσέλκυση ξένων επενδύσεων και στον τομέα του πολιτισμού, δίνουν λύσεις.

Η κρίση πρέπει να μας κάνει σοφότερους. Είναι πάντα μια ευκαιρία να αναθεωρήσουμε απόψεις, να βρούμε διαφορετικές λύσεις, έξυπνες και καινοτόμες, να αλλιάξουμε νοοτροπίες, να μεταβάλλουμε στάσεις. Αυτή τη δημιουργική πλευρά πρέπει να ενδυναμώσουμε.

Η δημιουργική οικονομία, που στηρίζεται στην ατομική δημιουργικότητα, στη δεξιotechνία και στο ταλέντο και στην οποία εντάσσεται ο πολιτισμός, ίσως μπορεί να αποτελέσει τον καταλύτη για μια άλλη ανάπτυξη. Οι λεγόμενες δημιουργικές βιομηχανίες αντιπροσωπεύουν ένα τεράστιο φάσμα τομέων, όπως αρχιτεκτονική, τέχνες, εμπόριο αντικών, υπολογιστές, κατασκευές, σχέδιο, κινηματογράφο, μουσική, παραστατικές τέχνες, εκδόσεις, λογισμικό, τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαφήμιση.

Βαρύνουσα σημασία έχει ένας διακλαδωμένος τοπικός συντονισμός όλων των φορέων, για στοχευμένες στρατηγικές σχεδιασμού των πολιτιστικών δράσεων, όπως και η συνεργασία ιδιωτικής πρωτοβουλίας και δημόσιου τομέα, Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Υπουργείου Πολιτισμού.

Όπως έδειξαν τα παραδείγματα της Φρανκφούρτης, της Βαρκελώνης και της Γλασκώβης, ο πολιτισμός λειτούργησε ως μοχλός μεγάλων αστικών αναπλάσεων με εντυπωσιακά αποτελέσματα.

Γιατί να μη σκεφτούμε κάτι ανάλογο για τον Πειραιά;

Πρέπει επιτέλους να βγούμε από το μίζερο μικρόκοσμό μας και να δούμε τα πράγματα με μια νέα οπτική. Για να έχουν, όλα τα βήματα, που γίνονται στην πόλη, μια πιο σίγουρη προοπτική. Να διαμορφώσει έτσι την σύγχρονη ταυτότητα του, ο Πειραιάς μέσα σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΑΡΔΑ

Αρχιτέκτονα Μηχανικού - Πολιτικού Μηχανικού Ε.Μ.Π.

Το τελευταίο απομένον σύμβολο και διαχρονικό σημείο αναφοράς του Πειραιά, το σπουδαίο, επιβλητικό και παραγκωνισμένο νεοκλασικό κόσμημα του Πειραιώτη Αρχιτέκτονα Ι. Λαζαρίμου, το οποίο, κατά τους ειδικούς, είναι ανώτερο από το Εθνικό Θέατρο της Αθήνας (έργο του Ερνέστου Τσίλλερ), επιτέλους ετοιμάζεται να "σηκώσει αυλαία" (Εικ.1), περίπου το τέλος του 2011.

Μετά από ενδελεχή, κοπιαστική αποτύπωση και τεκμηρίωση από την ΔΑΝΣΜ (Διεύθυνση Αναστήλωσης Νεοτέρων και Σύγχρονων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού - αρχιτέκτονες: Κατερίνα Κορρέ και Μάριος Μιχαηλίδης, σχεδιάστρια: Μίμικα Κριτσανίδου) άρχισαν οι εργασίες αποκατάστασης και εκσυγχρονισμού του, "θαβωμένου" από αδιαφορία, χρόνο και σεισμούς, χαρακτηρισμένου Ι-

στορικού διατηρητέου Μνημείου, με απόλυτο σεβασμό στην αρχική του Αρχιτεκτονική Μελέτη και Ιστορία.

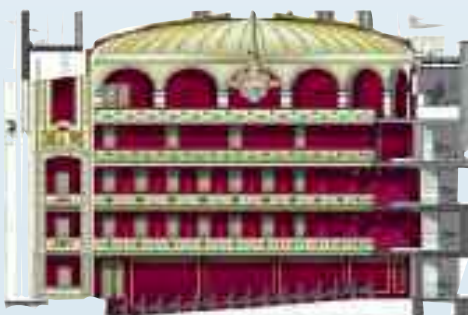
Εμπνευσμένο από το Θέατρο του Ωδείου (Theatre d' Odeon), γνωστό ως "Όπερα του Παρισιού", είναι ένα πρωτοποριακό έργο του Ευρωπαϊκού Νεοκλασικισμού. (Εικ.2,3,4) Ανεγέρθη με πρωτοβουλία του Δημάρχου Πειραιά και βιομήχανου Τρύφωνα Μουτσοπούλου. Θεμελιώθηκε στις 24/06/1884 από το Δήμαρχο Πειραιά Α. Σκυλίτση-Ομηρίδη και εγκαινιάστηκε στις 09/04/1895 επί δημαρχίας Θεοδώρου Ρετσίνα.

"Η μικρή κλίση του οικοπέδου και η κεντρική του θέση μπροστά στην ευρύχωρη πλατεία Κοραή, (Εικ.5) έδωσαν στον Λαζαρίμο την ευκαιρία να δημιουργήσει ένα περίοπτο και επιβλητικό αρχιτεκτόνημα" (Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ, Αρχιτέκτων Καθηγήτρια Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών).

Ο, Υδραΐκης καταγωγής, Αρχιτέκτονας Ι. Λαζαρίμος, (Εικ.6) με σπουδές στην Ecole des Beaux Arts του Παρισιού, παρακολούθησε μαθήματα στο Πολυτεχνείο του Βερολίνου, ήταν Δημοτικός Αρχιτέκτονας του Πειραιά, καθηγητής για πολλά χρόνια στην Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, στη Σχολή Ναυτι-

Εικόνα 2

Εικόνα 3

Εικόνα 4

Εικόνα 5

Εικόνα 6

Εικόνα 7

Εικόνα 8α

Εικόνα 8

Εικόνα 9

κών Δοκίμων και στο "Σχολείο των Τεχνών" (το μετέπειτα "Σχολείο Βιομηχανικών Τεχνών" και σημερινό Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο). Με σχέδιά του διαμορφώθηκαν πολλοί ελεύθεροι χώροι (πλαιοί, κήποι κλπ.) και οικοδομήθηκαν αρχοντικά, σχολικά και δημοτικά κτήρια καθώς και οι μεγαλοπρεπείς ναοί του Αγίου Κωνσταντίνου και του Αγίου Νικολάου.

Η σύνθεση των όγκων του Δημοτικού Θεάτρου είναι αποτέλεσμα αισθητικών κριτηρίων και οργανικής έκφρασης των διαφορετικών λειτουργιών, με ιδιαίτερη φροντίδα στην πλαστική και μορφολογική ανάδειξη των εξωτερικών επιφανειών του συναρμολογημένου κτηρίου. Ο Ι. Λαζαρίμος "έλαβε τη σύλληψη των καθαρών όγκων με τα δύο κυρίαρχα στοιχεία, το επιβλητικό πρόπυλο της εισόδου και την αετωματική στέγη καθώς και τα επιμέρους νεοκλασικά, μορφολογικά στοιχεία από το Γερμανικό Νεοκλασικισμό" (Ν. Χαρκιολιάκης, Αρχιτέκτων - προϊστάμενος ΔΑΝΣΜ)

Στην εσωτερική διακόσμηση ακολούθησε το γαλλικό εκλεκτικισμό, εναρμονίζοντας στοιχεία από τη ρωμαϊκή, αναγεννησιακή και νεοκλασική τεχνοτροπία.

Οι μεγάλες διαστάσεις του κτηρίου (47.00 μ. μήκος και 34.50 μ. πλάτος) εξασφάλισαν τη δυνατότητα να κατασκευαστεί, κατά τα γαλλικά πρότυπα, ένα θέατρο 1400 θέσεων, με πεταλόσχημη πλαιοία, 23 εντυπωσιακά θεώρεα και με μια μοναδική σκηνή (20.50 μ. πλάτος, 16.20 μ. βάθος και 30 μ. ύψος) που, βάσει του μεγέθους και των ποιοτικών χαρακτηριστικών της (διάταξη, τεχνικά χαρακτηριστικά και εξοπλισμός) την καθιστούν ως ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της σκηνογραφίας στη χώρα μας.

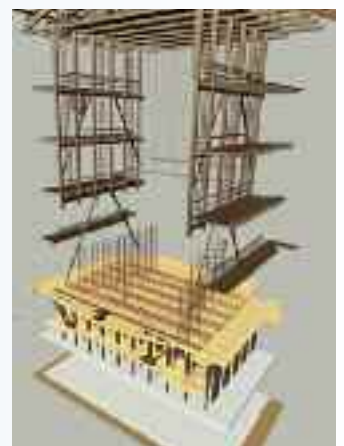
Εφημερίς 15ης Μαρτίου 1895: "Αι σκηνογραφίαι ανέρχονται και κατέρχονται υπό το δάπεδον χωρίς να διπλούνται, διότι το ύψος άνω της σκηνής και το βάθος υπό το δάπεδο αυτής έχει τας αυτὰς διαστάσεις με το ορώμενον μέρος της σκηνής. Δια των ποικίλων, άνωθεν και κάτωθεν, μηχανημάτων δύνανται μετά καταπληκτικής ευκαιρίας να εκτελῶνται παντός είδους εναέριοι ή υποχθόνιοι εμφανίσεις έστω και αι μάλλον πολυπύρσωποι".

Κατά τις εργασίες αποκατάστασης, κάτω από τα παλαιά σανίδια της σκηνής αποκαλύφθηκαν δυατοί, ξύλινοι κύλινδροι που κάποτε στριφογύριζαν δίνοντας ώθηση σε σχοινιά, τροχαλίες, "σταγκόνια", "μπανάντσα" και "αμερικάνα" (Η τεχνολογία του 1895). (Εικ. 7,8) Ανάμεσα στα ευρήματα ακόμα και "μπούκες", "τραμπουκέτα" ή "τράπεζ" (αυτά που εξαφάνιζαν ή εμφάνιζαν στη σκηνή ηθοποιούς και σκηνικά).

Διασώθηκαν και συνεχίζουν να λειτουργούν τα αναβατόρια, τα χειροποίητα τάμπουρα, τα οποία, από την κορυφή της στέγης και χάρη σε ένα πραγματικό "δάσος" δοκών και άλλων ξύλινων κατασκευών, ανεβοκατέβαζαν σκηνικά στα τρία διαφορετικά επίπεδα της σκηνής και των παρασκηνίων (Εικ. 8α). Για την ευκολότερη εναλλαγή των σκηνικών χρησιμοποιήθηκαν τροχοί αντί για τροχαλίες, καθώς και 16 ειδικές ράγες κύλισης. Αξιοθαύμαστες και οι πασαρέλλες, τέσσερις σε κάθε πλευρά των παρασκηνίων, με μηχανισμούς ανύψωσης των πλευρικών σκηνικών που διατηρήθηκαν σε πολύ καλή κατάσταση. (Εικ. 9,10,11)

"Αντιπαραβάλλοντας σχέδια και γκραβούρες της εποχής από Ευρωπαϊκά θέατρα με τα αντίστοιχα ευρήματα του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά, αναγνωρίζεται με τον πιο εύληπτο τρόπο η μοναδικότητα της σκηνής σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς διασώζει, σε μεγάλη έκταση και σχεδόν πλήρη ανάπτυξη, μια τεχνολογία σκηνής μαρκόκ του 18ου - 19ου αιώνα, από τα ελάχιστα σωζόμενα αντίστοιχα παραδείγματα σε πανευρωπαϊκό επίπεδο" (Νίκος Πετρόπουλος, Αρχιτέκτων - Σκηνοθέτης - Σκηνογράφος).

"Η πρώτη γεύση για τον επισκέπτη

Εικόνα 10

είναι η είσοδος του Δημοτικού Θεάτρου με το μνημειώδες πρόπυλο με τέσσερις μαρμάρινες κολώνες. Δυσανάλογα λεπτές και χωρίς κλασικές αναλογίες, ίσως γι' αυτό δεν κατασκευάστηκαν οι προβλεπόμενες ραβδώσεις. (Εικ.12) Στις υπόλοιπες όψεις του κτηρίου χρησιμοποιήθηκε λαξευμένη λιθοδομή. Πάνω από τα παράθυρα κυριαρχούσαν αετώματα με έντονη, κλασικιστική τεχνοτροπία. (Εικ.13) Εντυπωσιακοί και οι υπόλοιποι χώροι: το κεντρικό καπνιστήριο, η τρίκλινη, μαρμάρινη σκάλα με το περίτεχνο κιγκλίδωμα που θυμίζουν κέντημα. (Εικ.14,15) Ο προθάλαμος της κεντρικής αίθουσας διαθέτει φανωματική οροφή, που στηρίζεται σε τέσσερις κολώνες με κιονόκρανα αιγυπτιακής τεχνοτροπίας" (Ελευθεροτυπία, 21/11/09).

Στη διακόσμηση, σύμφωνα με την Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ, ο Λαζαρίμος κατάφερε να παντρέψει το ρωμαϊκό, το αναγεννησιακό και το νεοκλασικό λεξιλόγιο, επιστρατεύοντας παράλληλα, στοιχεία που δίνουν κομψότητα. Κυρίαρχο χρώμα, το βαθυκόκκινο που "παίζει" σε ορισμένες γωνίες με τους ψυχρούς τόνους του μπλε. Διασώθηκαν η ζωγραφιστή αυλαία και ο διάκοσμος στα στηθαία των θεαρείων, ενώ οι παραστάσεις στην ψευδοροφή της κυρίως αίθουσας με γεωμετρικό και φυτικό διάκοσμο αλλοιώθηκαν από νεώτερες επεμβάσεις. (Εικ.16)

Πραγματοποιήθηκαν διερευνητικές τομές σε όλους τους χώρους του θεάτρου που αποκάλυψαν την ύπαρξη ζωγραφικού διακόσμου στην κύρια αίθουσα, σε 9 χώρους της Α' στάθμης και 4 χώρους της Β' στάθμης.

Σύμφωνα με τους Γ. Παυλιόπουλο - Μ. Χατζηνικολάου, συντηρητές Αρχαιοτήτων και έργων τέχνης: "Το κτήριο και συνεπώς και τα διακοσμητικά του στοιχεία έχουν υποστεί πολλή παρεμβάσεις σε διάφορες χρονικές περιόδους (στοκαρίσματα, επιζωγραφίες, επιχρίσεις κ.α.). Όλες οι επιφάνειες των οροφωγραφιών και των τοιχογραφιών ήταν καλυμμένες με επίχρυσμα που αφαιρέθηκε. Γενικώς, ο ζωγραφικός διάκοσμος ακολουθεί την τυπική διάταξη, με τη ρολέττα στο κέντρο της οροφής και περιμετρικά αυτής να αναπτύσσεται φυτικός (ανθέμια, πλοχμοί, φυλλώματα κ.α.) ή γεωμετρικός διάκοσμος. Οι χρωστικές είναι κυρίως γαιώδεις (όμπρες, χωρίς κλπ.)

Τελειώνοντας, θα ήταν σκόπιμο να αναφέρουμε δύο ευχές της καθηγήτριας Ελένης Φεσσά - Εμμανουήλ:

Η πρώτη είναι να αντιμετωπιστεί το Δημοτικό Θέατρο του Πειραιά με τη συνείδηση ότι πρόκειται για ένα μείζον μνημείο της νεώτερης αρχιτεκτονικής μας ιστορίας.

Η δεύτερη είναι να τιμηθεί ο σπουδαίος Πειραιώτης Αρχιτέκτονας Ιωάννης Λαζαρίμος από τη γενέτειρά του, την οποία κόσμησε με το έργο του, με τη χρηματοδότηση έρευνας για την έκδοση μονογραφίας, τη διοργάνωση έκθεσης του έργου του, την ονομασία δρόμου ή πλατείας προς τιμήν του, τη θέσπιση βραβείου ή υποτροφίας στο όνομά του.

ΠΗΓΕΣ:

- "Η διάσωση ενός σπάνιου αρχιτεκτονικού μνημείου", άρθρο από Ενημερωτικό Δελτίο ΤΕΕ - Τεύχος 2560 (16/01/09)
- "Ο αντιζήθος του Τσίλλερ είναι Πειραιώτης", άρθρο από Εφημ. Ελευθεροτυπία (21/11/09)
 - ΥΠΠΟ - Δημοτικό Θέατρο Πειραιά
 - "Νεοκλασική Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα", Μπίρης Μάνος και Καρδαμίτση - Αδάμ Μάρω, Εκδ. Μέλισσα, 2001
 - Internet

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στους Μάριο Μιχαηλίδη, Αρχιτέκτονα ΔΑΣΝΜ και Γεώργιο Χαηδαίο, Μηχανολόγο Εργοταξίαρχη, για την πολύτιμη βοήθειά τους με παροχή στοιχείων, φωτογραφιών κλπ. καθώς και σημαντικές υποδείξεις για τη σύνταξη του άρθρου αυτού.

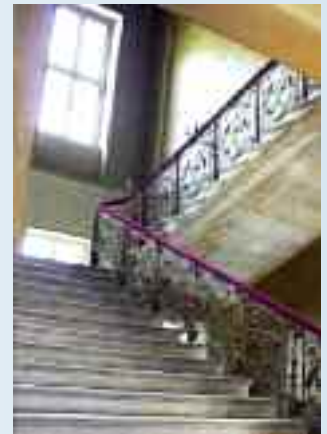
Εικόνα 11

Εικόνα 12

Εικόνα 13

Εικόνα 14

Εικόνα 15

Εικόνα 16

Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Σ

Ο παλαιότερο τεύχος (αρ. 28/2008) είχαμε περιγράψει την κοινωνική πολιτική της αθηναϊκής δημοκρατίας, στο τελευταίο προσπαθήσαμε να δώσουμε μια σύνοψη της δημοσιονομικής πλευράς αυτής της πολιτικής. Για να συμπληρωθεί η εικόνα νομίζω είναι αναγκαία η περιγραφή του χώρου της πραγματικής οικονομίας, όπου παράγεται πρωτογενώς η αξία, αφήνοντας για μια άλλη ευκαιρία τον ιδιαίτερα ενδιαφέροντα για την Αθήνα τομέα του εμπορίου. Ένα χωριστό άρθρο θα αφιερωθεί στο σημαντικό για την αρχαία οικονομία θεσμό της δουλείας και τη θέση του δούλου.

Μιλώντας για την αρχαία οικονομία δεν πρέπει να ξεχνούμε τις βασικές διαφορές και τις διαφορετικές προτεραιότητες που διακρίνουν από τις σημερινές εκείνες τις βασικά αγροτικές κοινωνίες, για τις οποίες πρώτο μέλημα ήταν η εξασφάλιση του επισιτισμού του πληθυσμού: η σοδειά και η προστασία της από τον εχθρό. Η σιτοδεία από μια σειρά από κακές σοδειές ή μια εχθρική εισβολή ήταν δυνατό να οδηγήσουν την αρχαία πόλη (όπως και τα νεότερα κράτη, ακόμα έως τον 19ο αι.) στο χείλος της καταστροφής. Τη δυνατότητα προμήθειας από τις εκατόστοτε μεγάλες σιτοπαραγωγούς όπως η Νότια Ρωσία, η Αίγυπτος και η Σικελία παρείχαν στην πόλη μόνο ο πλούτος σε πολύτιμα μέταλλα και σε εξαγωγίμα προϊόντα, ή η πολιτική δύναμη μιας Αθήνας ή μιας Ρώμης.

Παρά το φτωχό έδαφος (λιεπτόγεις κατά το Θουκυδίδη), η Αθήνα βρισκόταν από κάθε άποψη σε μια εξαιρετικά προνομιούχα θέση. Μπορεί η παραγωγή σε δημητριακά (το 328 π.Χ., σε μια χρονιά σιτοδείας, υπολογίζεται σε 190.785 εκατόλιτρα κριθάρι και 20.535 σιτάρι) (εικ. 1), μόλις και μετά βίας να επαρκούσε για τον πολιτικό πληθυσμό, το μισό περίπου από τους συνολικά περίπου 150.000 κατοίκους της Αττικής, από τους οποίους περίπου 20.000 ήταν μέτοικοι και 50.000 δούλοι. Το έλλειμμα συμπληρωνόταν όμως άνετα χάρη στην υποχρέωση των σιταγωγών πλοίων που περνούσαν αναγκαστικά από το λιμάνι να διαθέσουν στην ντόπια αγορά -όπως τους το επέβαλε η αθηναϊκή ναυτική κυριαρχία- έως και το ένα τρίτο του φορτίου τους. Οι εισαγωγές έφθαναν έτσι, όπως υπολογίζεται τους 50.000 τόννους σιτηρά. Από την άλλη πλευρά η Αττική είχε εξελι-

Εικόνα 1

χθεί, ήδη από τον 6ο αι. (Πλούτ.Σόλων, 24.2), σε μια υπολογίσιμη εξαγωγική δύναμη σε ένα άλλο αγροτικό προϊόν, το δεύτερο σε σημασία μετά τα σιτηρά, στοιχείο της μεσογειακής διατροφής, το λάδι. Η ελιά (εικ.2), το δώρο αυτό της Αθηνάς, βρήκε στο φτωχό, ασβεστολιθικό, χώμα και την ξηρασία της Αττικής (οι απαιτούμενες βροχοπτώσεις φθάνουν μόλις τα 200 κυβ.χλ.) χάρη στο φιλόπονο αθηναίο αγρότη τις προϋποθέσεις για να εξελιχθεί σε ένα μείζονος σημασίας εμπορεύσιμο προϊόν. Το αποδεικνύουν οι ατέλειωτες σειρές από πεζούλες που καλύπτουν σε όλο το μήκος τους τις ξερές πλαγιές του Υμηττού, και οι πληροφορίες για ελαιώνες με περισσότερες από 1.000 ρίζες (Δημοσθ. 43. 69), ενώ ακόμη και για ελαιοτριβεία που εξελίσσονται πλέον σε ανεξάρτητες επιχειρήσεις.

Ο πραγματικός πλούτος της Αττικής βρισκόταν όμως στο υπέδαφος και στην ικανότητα αξιοποίησής του. Το θεμέλιο της ναυτικής και εμπορικής ηγεμονικής πολιτικής και της ευημερίας της πόλης υπήρξε η αττική δραχμή, η σταθερή ποιότητα και το διεθνές κύρος της οποίας βασιζόταν στα πλούσια - ανεξάντλητα όπως φαίνεται να πίστευε ο Ξενοφών- μεταλλεία της Λαυρεωτικής, με τα πλουσιότερα κοιτάσματα αργύρου στην τότε Ελλάδα. Είναι επίσης τα μάρμαρα του Πεντελικού (σε εξαγωγικό αγαθό το μάρμαρο θα εξελιχθεί στη ρωμαϊκή περίοδο, συγχρόνως με την νεοαττική πλαστική), και βέβαια ο πηλός, πρώτη ύλη της κεραμικής, τα προϊόντα της οποίας εξαιρετικά σε ποιότητα (συχνά μικρά αριστουργήματα) κάλυπταν ό, τι σήμερα θα ονομάζαμε τον τομέα της οικοσκευής, της συσκευασίας.

Τα μεταλλεία της Λαυρεωτικής. Από τις αρχές του 5ου αι. και τουλάχιστον ως τα μέσα του 4ου αι. π.Χ., ολόκληρη η νότια άκρη της Αττικής ζούσε στον πυρετό του αργύρου. Το μαρτυρούν οι επιγραφές εκμίσθωσής των ορυχείων που ήταν στημένες

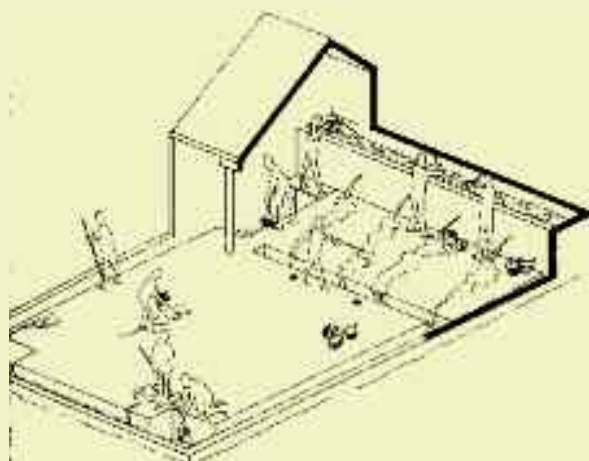
Εικόνα 2

στην Αγορά αθλή και το ίδιο το τοπίο της Λαυρεωτικής: τα άπειρα (πάνω από χίλια) πηγάδια και οι στοές εξόρυξης, τα φράγματα, οι δεξαμενές, τα ερείπια από τα πλυντήρια τα καμίνια και οι λόφοι των εκβολάδων. Ο άργυρος δεν εξορύσσεται σε καθαρή μορφή. Βρίσκεται σε μικρό ποσοστό, μόλις 400 γραμμάρια σε κάθε τόνο μολυβδούχου μεταλλεύματος (η παράλληλη παραγωγή του μολυβδού στη Λαυρεωτική φθάνει, έτσι, τους 640.000 τόνους τον 5ο αι. και τους 400.000 τόνους τον 4ο αι. π.Χ.). Για να αποκτηθεί χρειαζόταν τεχνική γνώση και εφευρετικότητα και ο κόπος χιλιάδων δούλων (ο αριθμός τους από 25.000 τον 5ο αι. υπολογίζεται ότι φθάνει τους 35.000 τον 4ο) αθλή και τεράστιες ποσότητες ξυλείας (για την τήξη ενός τόνου μεταλλεύματος απαιτούνταν 71 δρχ. ξυλοκάρβουνου).

Η εξόρυξη ήταν το πιο σκληρό μέρος της διαδικασίας. Γινόταν με οριζόντιες στοές στις πηλαγίες και κάθετα με πηγάδια -σε βάθος από από τα 100μ- με πολλαπλές εισόδους, που χρησιμοποιούν για τον καλύτερο εξαερισμό των στοών. Οι όγκοι του μεταλλεύματος έπρεπε στη συνέχεια να διασπασθούν σε μεγάλα κομμάτια, που τρίβονταν σε γουδιά και αλέθονταν σε μύλους, έως ότου το μετάλλευμα να φθάσει σε κόκκο ενός χιλιοστού ή και ψιλότερη. Ακολουθούσε ο "εμπλουτισμός" στα ειδικά πλυντήρια (εργαστήρια), όπου ξεχώριζαν το βαρύτερο και πλουσιότερο "συμπύκνωμα", με περιεχόμενο 45 - 50% σε μόλυβδο, από το ελαφρύτερο "απόρριμμα" (τα χώματα, την "άμμο"). Τα πλυντήρια καλύπτουν ολόκληρη τη Λαυρεωτική, με ιδιαίτερη πυκνότητα τις σήμερα πευκόφυτες ρεματιές της, όπου το νερό με φράγματα και αυλάκια συλλέγονταν σε τεράστιες (περιεκτικότητας 300 - 1.000 μ³) κυκλικές ή ωοειδείς σκαμμένες δεξαμενές, που αποτελούν ακόμα και σήμερα ένα εντυπωσιακό χαρακτηριστικό του τοπίου (εικ. 3). Το πλυντήριο (ή καθαριστήριο) ήταν ουσιαστικά μια σοβατισμένη ορθογώνια αυλή, διαστάσεων περίπου 7 x 15μ., με μια κτιστή γούρνα στη στενή πλευρά και ένα αυλάκι με φρεάτια στις γωνιές του γύρω από τις υπόλοιπες τρεις πλευρές της (εικ.4). Το μετάλλευμα κοσκινιζόταν μέσα στις γούρνες, και το νερό με το "απόρριμμα" άδειαζε μέσα από τρύπες στο αυλάκι, το οποίο χρησίμευε αποκλειστικά για τον καθαρισμό μέσα από τα διαδοχικά φρεάτια του πολύτιμου νερού. Από το τελευταίο φρεάτιο, ένας δούλος μετέφερε το καθαρό νερό με κουβάδες σε μια ρηχή δεξαμενή ψηλότερα, απ' όπου αυτό έτρεχε πάλι στη γούρνα. Όσο για το καθαρό μετάλλευμα, αυτό απλωνόταν για στέγνωμα στο μέσον του δωματίου. Τις εργαστηριακές εγκαταστάσεις συμπλήρωναν τα υπνωτήρια και τα λουτρά των εργαζομένων, ενώ τα πλουσιότερα διαμερίσματα, με ανδρώνα και λουτρό, προορίζονταν για τον ιδιοκτήτη. Το καθαρό, "εμπλουτισμένο", μετάλλευμα πήγαινε για τήξη στα καμίνια (εικ.5) (μια συστάδα καμινιών σώζεται στην παραλία της Πουνταζέζας), όπου ξεχώριζε ο αργυρούχος μόλυβδος από τα υπόλοι-

Εικόνα 3

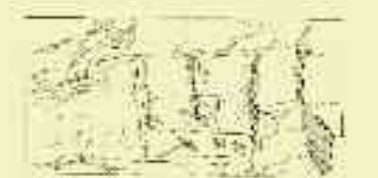
Εικόνα 4

Εικόνα 5

Εικόνα 6

Εικόνα 7

Εικόνα 8

Εικόνα 9

πα συστατικά του μεταλλεύματος, τα οποία αποβάλλονταν ως σκωρίες και με τη μορφή του καπνού. Ακολουθούσε ο διαχωρισμός του αργύρου από το μόλυβδο, στα καμίνια "κυπελλώσεως, όπου σε θερμοκρασία 950° ο μόλυβδος οξειδωνόταν με τον αέρα και έρεε έξω ως οξειδίο του μολύβδου ("ιθαργύρος"), ενώ ο άργυρος παρέμενε στο κύπελλο της καμίνου. Από την ανάττηξη (=ξαναλιώσιμο) του ιθαργύρου προέκυπτε τέλος η εμπορεύσιμη μορφή του μολύβδου. Τη συμβολή των μεταλλείων στην οικονομία (η ετήσια παραγωγή τον 5ο αι. π.Χ. υπολογίζεται σε 20.000 κιλά ασήμι και 650.000 τόννους μολύβι), αντιστάθμιζαν οι καταστροφικές συνέπειες στο περιβάλλον, αλλά και στην κοινωνική ισορροπία της πόλης. Η εντατική υλοτομία είχε ως επακόλουθο την αποψίλωση της Λαυρεωτικής, και τη μεταφορά των καμινιών στην παραλία, όπου η ξυλεία εισαγόταν πλείον από τη θάλασσα. Τεράστια πρέπει να υπήρξε, επίσης, η μόλυνση του περιβάλλοντος από το μόλυβδο που επηρέαζε τα επιφανειακά και τα πόσιμα ύδατα και ιδιαίτερα, όπως είναι αναμενόμενο, τους εργαζόμενους εκεί δούλους. Εξίσου σοβαρές με τις οικολογικές ήταν όμως οι συνέπειες και στην κοινωνική ισορροπία της δημοκρατικής πόλης από τις νέες δυνατότητες πλουτισμού, ενώ το κεφάλαιο και ο τεράστιος αριθμός δούλων που βρίσκονται συγκεντρωμένοι στη στενή λιωρίδα γης της ανατολικής Λαυρεωτικής δημιουργούσαν τις προϋποθέσεις για καταστάσεις ανεξέλεγκτες, όπως θα φανεί στη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου.

Μικρότερη ήταν η οικονομική σημασία των λατομείων του λευκού μαρμάρου του Πεντελικού που έδωσε το υλικό για τα μεγάλα περίκλεια έργα των Αθηνών, των λατομείων της Αγριλέζας (ναός Ποσειδώνος) και της Αγ. Μαρίας (ναός της Νέμεσης στο Ραμνούντα), του γκρίζου του Υμηττού και της Ελευσίνας ή του ακτίτη του Πειραιά (εικ.6- 7). Η εξόρυξη ήταν είτε επιφανειακή -σε έκταση και σε βάθος (εφόσον διαπιστωνόταν ότι το στρώμα είχε κάποιο πάχος)- είτε υπόγεια. Η επιφανειακή εξόρυξη δεν είχε καμία σχέση με τη βάρβαρη επέμβαση και τα άμορφα συντρίμια που αφήνουν τα σημερινά φουρνέλα και οι μηχανές. Αρχικά σκάβεται ένας χώρος πάνω από τον όγκο του μαρμάρου και αύλακες στα πλάγια και πίσω του, ύστερα σκαλίζεται περιμετρική εγκοπή στο κάτω μέρος του λίθου, που χρησίμευε ως οδηγός για το άνοιγμα των φωλιών για τις σφήνες. Η εξόρυξη συνεχιζόταν σε βάθος, έως ότου εξαντληθεί το στρώμα. Υπάρχει μια πηλαστική ομορφιά στις σκαλισμένες βαθμιδωτά, στα μέτρα κάθε λίθου, επιφάνειες που δημιουργούνται τυχαία, καθώς κάθε όγκος αποκόπτεται ακολουθώντας (εφόσον είναι δυνατόν) τα νερά του μαρμάρου, μετριέται, κόβεται και λαξεύεται ξεχωριστά. Μια λιθοστρωτη ράμπα πλάτους 2,60 - 3,30μ., με μεγάλη κλίση (25% - 30%) η οδός καταγωγής (αυτή της Πεντέλης που ξεκινά από την είσοδο της σπηλιάς του Νταβέλη στην Πεντέλη ήταν σε χρήση έως τον περασμένο αιώνα), χρησίμευε για το κατέβασμα των μαρμαρίνων όγκων από τα λατομεία στην κεντρική λιθαγωγία (τον κεντρικό δρόμο). Οι όγκοι του μαρμάρου στερεωνόταν σε έλικυθρα που οι εργάτες άφηναν να κυλίσουν συγκρατώντας τα με σχοινιά τυλιγμένα σε μπηγμένους στο έδαφος πασσάλους. Όταν έφθαναν κάτω, τα μάρμαρα μεταφορτώνονταν σε κάρα με μουλάρια ή βόδια που με τον αργό τους ρυθμό (χρειάζονταν δέκα ώρες για τη διαδρομή) διέσχιζαν κατά δεκάδες το λεκανοπέδιο έως την Ακρόπολη.

Η βιοτεχνία. Η περιφρονητική στάση των διανοουμένων της κλασικής εποχής στη χειρωνακτική εργασία δεν πρέπει να μας κάνει να ξεχνούμε ότι ένα μεγάλο μέρος (υπολογίζεται στο ένα τρίτο) των Αθηναίων ήταν τεχνίτες, οι οποίοι όπως όλοι οι παλαιοί τεχνίτες έβρισκαν τον τρόπο μέσα από τα προϊόντα κοινής χρήσης να δίνουν νέα ομορφιά στη καθημερινότητα. Ο χώρος δεν μας επιτρέπει να επεκταθούμε εδώ στην επεξεργασία του σιδήρου και του χαλκού, του ξύλου ή του δέρματος, οι τεχνικές των οποίων λίγο άλλαξαν στην πορεία των αιώνων πριν από τη βιομηχανική επανάσταση.

Μια ιδιαίτερη θέση στις μεταποιντικές τέχνες κατέχει στην αρχαιότητα η κεραμική, καθώς ήταν αυτή, που, ως τα νεότερα χρόνια, κάλυπτε

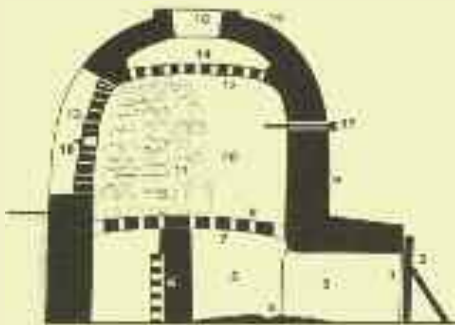
το μεγαλύτερο μέρος των καθημερινών αναγκών (αγγεία οικιακής χρήσης, φωτιστικά, κουζινικά, αγγεία αποθήκευσης, συσκευασίας, μεταφοράς, διακόσμησης) και της οικοδομής (κατασκευή κεράμων). Σε αντίθεση με τις πληροφορίες για την γεωργία που μας άφησε η αρχαία παράδοση, ελάχιστα είναι οι αρχαίες αναφορές στην αγγειοπλάστική. Τις γνώσεις μας χρωστούμε την ανασκαφή των ιδίων των κεραμικών κλιβάνων, τη μελέτη των προϊόντων τους και τις απεικονίσεις της διαδικασίας στα αγγεία αλλά και στα σύγχρονα παράλληλα. Τα εργαστήρια βρίσκονταν συνήθως σε κάποια απόσταση από τον οικισμό, ει δυνατόν κοντά σε κοιτάσματα πηλού (εικ.8) και σε κάποια δασωμένη πηλιά, που θα μπορούσε να προμηθεύσει το απαραίτητο ξυλοκάρβουνο. Ένα ωραίο δείγμα τέτοιων εγκαταστάσεων έχουμε στη βόρεια περιοχή του αεροδρομίου Ελευθέριος Βενιζέλος, όπου δύο ίσως τρία κεραμικά εργαστήρια (με 2 και 3 κλιβάνους το καθένα) (εικ. 9) φαίνεται ότι λειτουργούσαν συγχρόνως σε μια ακτίνα 200- 600μ στα ΒΔ, Δ και ΝΔ, ενός χαμηλού -παλιά ως φαίνεται δασωμένου- λόφου με καμιά δεκαριά καμίνια για ξυλοκάρβουνο. Τα εργαστήρια αποτελούνταν από -συνήθως υπαίθριες- εγκαταστάσεις για τον καθαρισμό του πηλού, τον τροχό και το άπλωμα των αγγείων για στέγνωμα. Ακολουθούσε στο εργαστήριο η ζωγραφική διακόσμηση (εικ. 10-11) και η κάλυψη της υπόλοιπης επιφάνειας με ένα λεπτό επίχρισμα προσεκτικά καθαρισμένου πηλού, ο οποίος κατά την όπτηση θα έδινε το λαμπρό μαύρο "γάνωμα". Η όπτηση πραγματοποιούνταν σε κλιβάνους, κυκλικούς ή ορθογώνιους, υπόσκαφες κατασκευές (διαμέτρου 1-3 μ) με μια είσοδο για τη τροφοδοσία με ξυλοκάρβουνο του υπόκαυστου (εικ. 12). Τα αγγεία (150-200 κάθε φορά) τοποθετούσαν πάνω σε σχάρα σε επάλληλες στρώσεις, με πήλινες σφήνες στο ενδιάμεσο. Στη συνέχεια ο κλιβανός έκλεινε ερμητικά αφήνοντας μόνο ένα άνοιγμα για τη ρύθμιση της παροχής του αέρα και ένα άλλο για τη λήψη δειγμάτων. Η τέχνη της όπτησης συνίστατο στη ελεγχόμενη με αυτό τον τρόπο εναλλαγή φάσεων οξειδωσης και αποκλίσμου του οξυγόνου, δημιουργίας δηλαδή μονοξειδίου του άνθρακα, το οποίο έδινε στο λεπτό επίχρισμα του καθαρού πηλού το γνωστό μαύρο χρώμα, τέλος επανοξειδωσης. Για να επιτευχθεί η περίφημη γιαλιάδα των κλασικών αγγείων χρειαζόταν μια θερμοκρασία 1.200 βαθμών. Η όλη διαδικασία κρατούσε 3-6 μέρες. Τα εργαστήρια του αθηναϊκού κεραμικού χάρη στο υψηλό επίπεδο της τεχνικής και της διακοσμητικής τέχνης τους (σ' αυτή οφείλουμε σε κάποιο βαθμό τη γνώση της αρχαίας ζωγραφικής, γνωρίζουν ιδιαίτερη ακμή από τον 6ο έως τον 4ο αι.π.Χ. εκτοπίζοντας από τις αγορές τα κορινθιακά που κυριαρχούσαν παντού από το τέλος του 8ου αιώνα, αλλά και όλα τα υπόλοιπα αρχαϊκά τοπικά (π.χ. θάκωνικά ή ιωνικά) εργαστήρια. Οι αθηναϊκές εξαγωγές καλύπτουν τώρα ολόκληρο τον ελληνικό κόσμο, τη Μεγάλη Ελλάδα και την Ετρουρία και από τον 4ο αι.π.Χ. τον Εύξεινο Πόντο, με κεραμικά προϊόντα, που συχνά είναι αριστουργήματα. Ανάμεσα στους αθηναίους αγγειογράφους ξεχωρίζουμε - ιδιαίτερα στο τέλος του 6ου και στις αρχές του 5ου αι. πραγματικούς καλλιτέχνες, μερικοί από τους οποίους πρέπει, όπως δείχνει το όνομά τους να ήταν δούλοι. Μόλις μετά τα μέσα του 4ου αι. τα πήλινα αγγεία θα αντικατασταθούν ως είδος πολυτελείας από τα χάλκινα και αργυρά σκεύη.

Τα κεραμικά εργαστήρια διαφοροποιούνταν τόσο ως προς το μέγεθος όσο και προς το προϊόν. Υπάρχουν μικρά, σπιτικά, καμίνια, αλλά, τα περισσότερα, που απασχολούσαν 4-6 εργάτες, τέλος τα πραγματικά εργαστήρια, πραγματικές βιοτεχνικές μονάδες με 20- 40 εργάτες. Εκτός από τα αγγειοπλάστικά εργαστήρια, υπήρχαν αυτά που ειδικεύονταν στην κατασκευή πήλων ή κεράμων και πήλινων αρχιτεκτονικών μελών (όπου τον τροχό αντικαθιστούσε το καλούπι), ενώ ένας ειδικός κλάδος είναι αυτός της κατασκευής των χρηστικών αγγείων και οξυπύθμενων εμπορικών αμφορέων, που αποτελούν το αποκλειστικό είδος εμπορικής συσκευασίας.

Αν επιμείναμε στην κεραμική παραγωγή δεν είναι μόνο για την πρακτική σημασία και την αισθητική αξία της παραγωγής της, στην οποία τόσα οφείλουμε για τη γνώση της χαμένης μεγάλης ζωγραφικής, αλλά και

Εικόνα 10

Εικόνα 11

Εικόνα 12

Εικόνα 13

Εικόνα 14

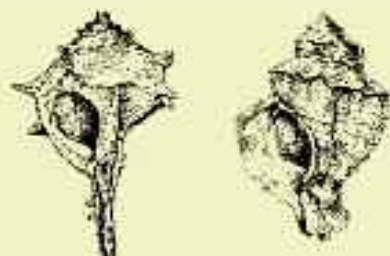
Εικόνα 15

Εικόνα 16

Εικόνα 17

Εικόνα 18

Εικόνα 19

της καθημερινής ζωής, της μυθολογίας κλπ. Η ευρύτατη, στο χώρο και το χρόνο, χρήση των αγγείων και ο άφθαρτος χαρακτήρας του υλικού δίνει στην κεραμική μια μοναδική αξία ως τεκμηρίου της χρονολόγησης ολοκληρώων περιόδων της προϊστορίας και της ιστορίας, της ακτινοβολίας των πολιτισμών και των εμπορικών ανταλλαγών,

Διαφορετική είναι η θέση στην αρχαιότητα της υφαντουργίας, που μαζί με την κεραμική αποτελούσε έως πρόσφατα έναν από τους μεγαλύτερους και ισχυρότερους βιομηχανικούς κλάδους. Παρά το γεγονός ότι η παραγωγή των απαραίτητων για καθημερινή χρήση υφασμάτων διατήρησε ως επί το πλείστον τον παραδοσιακό οικιακό και τοπικό χαρακτήρα της, η υφαντουργία δικαιούται μια σημαντική θέση στην ιστορία του μεσογειακού εμπορίου. Σε αντίθεση με το μαλλί, που ως υποπροϊόν της κτηνοτροφίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τις οικονομίες των περισσότερων μικροπεριοχών, έτσι ώστε η παραγωγή μάλλινων να συναντάται δυνητικά παντού, άλλης φυτικές ίνες απαιτούν εξειδικευμένες καλλιέργειες, όπως το λινάρι, για το οποίο προσφέρονται μόνο οι υγρότοποι, π.χ. το Δέλτα του Νείλου και η Κοήσιδα (Ηροδ. 2.105), που συνδυάζουν το έλος και την ευκοιλία της θαλάσσιας μεταφοράς, είναι εισαγόμενες (βαμβάκι, μετάξι).

Τα ενδύματα (τόσο ο λεπτότερος χιτών όσο και το βαρύ ιμάτιο) είναι μάλλινα και υφαίνονται στο σπίτι. Το μαλλί, που συχνά προέρχεται από τα πρόβατα της οικογένειας, πλένεται, κτυπιέται, ξαίνεται, χτενίζεται, κλωθεί και υφαίνεται στο γυναικωνίτη από την κυρία του σπιτιού και τις δούλες. Είναι συχνές οι παραστάσεις της αθηναίας, καθισμένης μπροστά στον κάλαθο με το ξάσμα (εικ.13). Σπανιότερα απεικονίζεται η ίδια η διαδικασία, ενώ δηλαδή αυτή ξαίνει το μαλλί πάνω στο γόνατο, που προστάτευε ένα κάλυμμα, το επίνητρο (ένα απλό κεραμίδι, καμιά φορά ένα πολυτελές κοσμημένο σκεύος (εικ.14, 15), ή καθώς κλώθει με τη ρόκα και το αδράχτι (εικ.16). Όπως και στη δική μας επαρχία παλιότερα, κάθε σπίτι έχει τον αργαλειό του, ένα όρθιο πηλαιο (αντίον) με τα στημόνια να κρατούνται κάθετα με το βάρος των αγνύθων (το τελέαρο ήταν ακόμη άγνωστο) (εικ. 17). Η υφαντουργία δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από την επεξεργασία και μάλιστα τη βαφή των υφασμάτων, στην οποία ειδικεύονται συγκεκριμένα κέντρα που έχουν πρόσβαση στις πηγές των χρωστικών υλών, όπως π.χ. της πορφύρας (εικ.18). Παρά τη διάδοση της υφαντουργίας σε κάθε γωνιά της χώρας και σε κάθε σπίτι, τα παραδείγματα πραγματικά βιομηχανικής παραγωγής τα συναντάμε σε συγκεκριμένες πόλεις (π.χ. την Ταρσό ή την Πάτρα), οι οποίες, όπως και τα νησιά (Κως, Αμοργός, Μεθίτη), που ήταν γνωστά στην αρχαιότητα ως κέντρα παραγωγής ακριβών υφασμάτων, διαθέτουν επαρκή κεφάλαια, άφθονα (προφανώς από τον πλεονάζοντα πληθυσμό της υπαίθρου) και εξειδικευμένα εργατικά χέρια, αλλα και τις δυνατότητες εισαγωγής και διανομής που παρέχει ένα λιμάνι. Τη διάκριση μεταξύ ειδών πολυτελείας και στοιχειώδους ανάγκης, πιστοποιεί η "εμπορική ονομασία" των πρώτων (π.χ. αμόργινος ή κώιος χιτώνας), η οποία και εγγυάται την ποιότητα του υλικού, της ύφανσης και του φινιρίσματος. Την πελατεία αποτελεί, εν προκειμένω, η ελίτ των αρχαίων κοινωνιών, που σπαταλά τεράστια ποσά για πο-

Εικόνα 20

Εικόνα 21

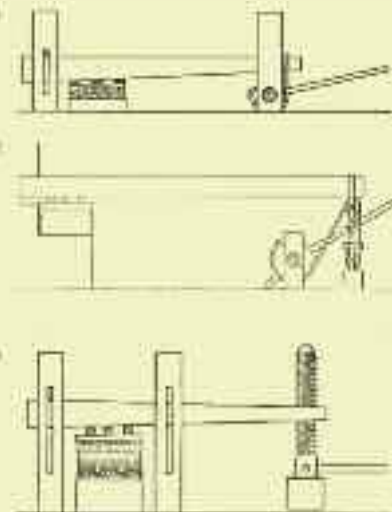
ήντιμα υφάσματα ως απαραίτητη προϋπόθεση της υψηλής κοινωνικής θέσης (status symbol). Την απόδειξη δίνει η απογραφή της περιουσίας των Ερμοκοπιδών, φίλων του Αθήκιδάδη.

Παράλληλα με τους παραδοσιακούς βιοτεχνικούς κλάδους, οι φιλολογικές μαρτυρίες πιστοποιούν την παρουσία (ιδιαίτερα στην Αθήνα) μεγάλων εργαστηρίων οριζόντιας παραγωγής, τα οποία εξειδικεύονται στις κρατικές προμήθειες, έστω και αν, ως προς την οργάνωση της εργασίας, δύσκολα μπορούμε να μιλήσουμε για μεγάλη βιοτεχνία, ακόμη δε δυσκολότερα -ελλείψει μηχανών- για ένα βιομηχανικό πνεύμα. Ένα μεγάλο μέρος των μεταποιητικών δραστηριοτήτων εξακολουθεί να πραγματοποιείται μέσα στο σπίτι (π.χ. κλωστοϋφαντουργία), στο αγρόκτημα ή σε μικρά ή μεσαία ατομικά εργαστήρια, που δουλεύουν με τη βοήθεια δούλων: τα χυτήρια (εικ. 19), οι σιδεράδες (εικ. 20), οι ξυλουργοί, κεραμείς, οι σκυτοτόμοι, οι γλύπτες (εικ. 21) κ.λπ. που δίνουν χρώμα -και ενδεχομένως το όνομά τους- στη συνοικία ή την περιοχή. Η συγκέντρωση αυτών των εργαστηρίων στο επίνειο (όπως οι ταρσανάδες και τα εργαστήρια κατασκευής ασπίδων του Λυσία), στην είσοδο (Κεραμικός), στην αγορά ή στις παρυφές της (όπως το industrial quarter της Αθήνας, ή έξω από την πόλη, οφείλονται λιγότερο σε λόγους υγιεινής (π.χ. του καπνού των κλιβάνων) και περισσότερο στη γειτνίαση με τις πρώτες ύλες (πηλός, μέταλλα, ξυλοκάρβουνο) ή τις ευκολίες που παρέχει ο χώρος (π.χ. το λιμάνι). Καθάρως "βιομηχανικές" περιοχές, με την έννοια της συγκέντρωσης των παραγωγικών μονάδων, δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν παρά μόνο οι δύο προαναφερθείσες της Λαυρεωτικής και των Ιατομείων του Πεντελικού.

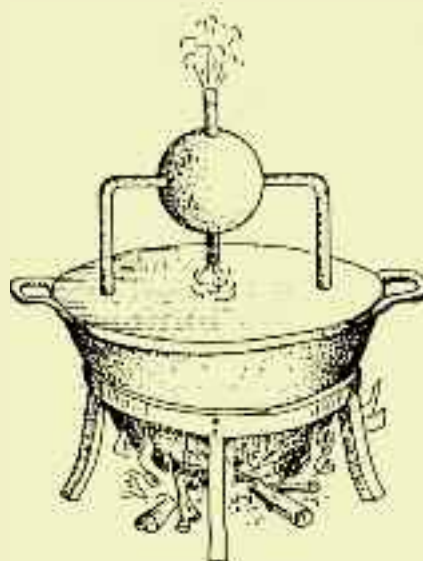
Η σταθερή αύξηση του ρόλου της μεταποίησης στην οικονομία της πόλης ενισχύει τις τάσεις αυτές, έτσι ώστε να βαθιάει συνεχώς το κοινωνικό και ιδεολογικό χάσμα μέσα σε μια βαθιά συντηρητική αγροτική κοινωνία, για την οποία η χειρωνακτική εργασία ανελεύθερη με τα γνωστά αποτελέσματα της καθυστέρησης στην αναζήτηση νέων τεχνικών και κατασκευαστικών μεθόδων και άλλων πηγών ενεργείας, πλην της ζωικής που παρείχε το δουλοκτητικό σύστημα. Είναι χαρακτηριστικό, ότι οι πρώτοι νερόμυλοι χρονολογούνται στο τέλος της αρχαιότητας (εικ. 22) και οι ανεμόμυλοι μόλις στο Μεσαίωνα, ενώ -παρά την πρόοδο της θεωρητικής μηχανικής- δεν υπάρχει καμία πρόοδος στην κατασκευή χειροκίνητων μηχανών με πρακτική σημασία- εκτός από κάποιες αγροτικές (εικ. 23 - 25) ή πολεμικές μηχανές. Εφευρέσεις όπως για παράδειγμα η ατμομηχανή του Ηρώνα του Αθήξανδρέα (εικ. 26) δεν αφορούν έτσι παρά μόνο σε αυτόματα και μηχανικά παιχνίδια.

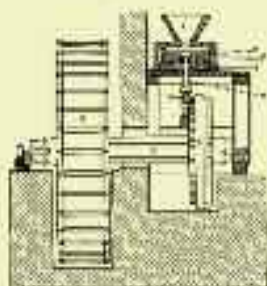
Εικόνα 24

Εικόνα 25

Εικόνα 26

Εικόνα 22

Εικόνα 23

Αρχαιολογικό «Πανόραμα» από την

Κυματοθραύστης πάνω στον κρυφό λιμένα της Αίγινας

Ερωτηματικά προκαλεί η έγκριση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, ύστερα από την κατάθεση της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την κατασκευή του κυματοθραύστη στο λιμάνι της Αίγινας, μήκους 580 μ. και πλάτους 2 μ. και τούτο γιατί η περιοχή που θα κατασκευαστεί γειτνιάζει με τη θέση Κοιλώνα και το ιερό του Απόλλωνα.

Το έργο, αναμένεται να επικαλύψει τη θαλάσσια περιοχή που βρισκόταν το αρχαίο πολεμικό λιμάνι το επνομαζόμενο "Κρυπτός λιμήν". Εξ' αλλήλου κατά μήκος του κυματοθραύστη υπάρχει ένα αρχαίο τεχνικό και αμυντικό έργο που αποτελείται από τεχνητούς υφάλους για την προστασία της αρχαίας πόλης από θαλάσσιες επιδρομές.

Πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι στο παρελθόν είχε επιδειχθεί, από τις αρμόδιες αρχές, ανοχή σε φαινόμενα χρησιμοποίησης του αρχαίου θεάτρου της Αίγινας, ως πάρκιγκ.

Το δίλημμα βεβαίως, ασφάλεια των επιβατών, κατά την αποβίβαση ή αρχαία, είναι υπαρκτό, αλλά τα ερωτηματικά δημιουργούνται από τη στιγμή που δεν μπαίνει κάποιος όρος για την προστασία των αρχαίων.

Ήπιες παρεμβάσεις και φωτισμός του ναού της Αφαιάς Αθηνάς στην Αίγινα

Ήπιες παρεμβάσεις στον περιβάλλοντα χώρο και στους διαδρόμους του αρχαιολογικού χώρου καθώς και φωτισμό του ναού της Αφαιάς Αθηνάς στην Αίγινα ενέκρινε πρόσφατα το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.

Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 1,4 εκατ. ευρώ και είχαν εξασφαλιστεί μέσω της πρώην Νομαρχίας Πειραιά.

Άλλες 300 χιλιάδες ευρώ θα κοστίσουν επίσης παρόμοιες παρεμβάσεις στο ιερό του Ελανείου Διός. Μέχρι τέλους του χρόνου θα έχει προχωρήσει η διαδικασία της δημοπράτησης των έργων.

Η μελέτη προβλέπει ήπια υλικά για τον περιβάλλοντα χώρο, χρωματισμούς στους τοίχους του Μουσείου και σε άλλα βοηθητικά κτίρια καθώς και στα πλατώματα θέασης.

Η ανάδειξη και προστασία του ανακτόρου του Νέστορα

Με προϋπολογισμό 400.000 ευρώ εντάσσεται στο ΕΣΠΑ το έργο της ανάδειξης και προστασίας του ανακτόρου του Νέστορα στον Άνω Εγκλιανό Μεσσηνίας, του καλύτερου σωζόμενου ανακτόρου της Μυκηναϊκής περιόδου.

Η μελέτη που εγκρίθηκε περιλαμβάνει διαδρόμους κίνησης επισκεπτών, αναψυκτήριο, χώρο προβολών, τοποθέτηση πληροφοριακών πινακίδων, εγκατάσταση οπτικοακουστικών μέσων κ.ά.

Εντοπίστηκε από τον Κ. Κουρουνιώτη και αποκαλύφθηκε το 1939 από τον Αμερικάνο Κάρη Μπλέγκεν.

Το ανάκτορο του Νέστορα, είναι ένα συγκρότημα από διάφορα κτίρια με ένα σύνολο 105 ισογείων διαμερισμάτων ή άλλων χώρων.

Τα πιο σημαντικά απ' αυτά είναι:

Η μεγάλη ορθογώνια "αίθουσα του θρόνου" με την κυκλική εστία, το λουτρό με τον πήλινο λουτήρα και οι αποθήκες με τα πολυάριθμα αποθηκευτικά αγγεία.

Κατά τις ανασκαφές αποκαλύφθηκαν τα ερείπια διωρόφου κεντρικού οικοδομήματος και άλλων δύο βοηθητικών καθώς και περισσότερες από 1000 πήλινες πινακίδες με Γραμμική Γραφή Β που δίνουν σημαντικές πληροφορίες για τη βιοτεχνική και εμπορική δραστηριότητα.

Ο τρίποδας με τους όφεις στήνεται ξανά στους Δελφούς

Μετά από απόφαση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου στήνεται ξανά στους Δελφούς ο περίφημος τρίποδας ύψους έξι μέτρων με το τρικέφαλο φίδι.

Το μνημείο αυτό στήθηκε για να θυμίζει την οριστική εκδίωξη των Περσών μετά τη νίκη των Ελλήνων στη μάχη των Πλαταιών το 479 π.Χ.

Τον τρίποδα είχε μεταφέρει (κατά την παράδοση) ο Μέγας Κωνσταντίνος στον ιππόδρομο της Κωνσταντινούπολης. Το άνω μέρος του, το οποίο ήταν κατασκευασμένο από χρυσό, εξαφανίστηκε. Σήμερα βρίσκεται στην πλατεία Σουλτάν Αχμέτ, αλλού χωρίς τα 3 κεφάλια του φιδιού. Σώζεται μόνο το ένα, το οποίο βρίσκεται στο Μουσείο της Κωνσταντινούπολης.

Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο ο "τρικάρηνος όφις" κατασκευάστηκε από το ένα δέκατο των λαφύρων που πήραν οι Έλληνες και τον αφιέρωσαν στο θεό Απόλλωνα στους Δελφούς.

Πάνω στα σώματα των όφρων χαράχθηκαν τα ονόματα των 31 πόλεων που πήραν μέρος στη μάχη. Στο πρωτότυπο έργο, οι επιγραφές έχουν υποστεί φθορές.

Ο τρίποδας στεκόταν πάνω σε δύο διασταυρούμενα ρήγματα. Το εμβληματικό αυτό μνημείο θα κατασκευασθεί ως πιστό αντίγραφο του πρωτοτύπου και θα στηθεί στην Ιερά οδό των Δελφών.

Η υλοποίηση αυτής της ιδέας θα συνδυαστεί με την αναβάθμιση του αρχαιολογικού χώρου, με χάραξη διαδρόμων επίσκεψης, στάσεων και με πληροφοριακό υλικό.

Το συνολικό κόστος θα ανέλθει στις 800 χιλιάδες ευρώ και το έργο θα ενταχθεί στο ΕΣΠΑ.

Το Μάιο θα ξαναλειτουργήσει το Ακρωτήριο της Σαντορίνης

Εδώ και 5 1/2 χρόνια, από τις 3/3/2005 παρέμεινε κλειστός ο αρχαιολογικός χώρος του Ακρωτηρίου Σαντορίνης, όταν τμήμα του στεγάστρου κατέρρευσε, με αποτέλεσμα να σκοτωθεί Βρετανός Τουρίστας.

Το Μάιο του 2011 αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες για την τοποθέτηση του στεγάστρου. Έδω έχουν τελειώσει τα εξωτερικά ανοίγματα, για φυσικό φωτισμό και αερισμό. Επίσης στο στάδιο ολοκλήρωσης βρίσκεται και η δεύτερη ξύλινη οροφή που απέχει 2 μ. από τη μεταλλική, για τη συγκέντρωση του ζεστού αέρα και την έξοδό του από τα ανοίγματα φέρνοντας φρέσκο αέρα στον αρχαιολογικό χώρο.

Όταν τελειώσει το έργο και λειτουργήσει ο χώρος, το κοινό θα έχει την ευκαιρία να βλέπει εκτός από τα διώροφα σπίτια του προϊστορικού οικισμού, επιλεγμένα ευρήματα και μερικές από τις τοιχογραφίες που έχουν αποκατασταθεί από χιλιάδες κομμάτια.

Αρχαιολογικό «Πανόραμα» από τον

Μικρές ζημιές για τις αιγυπτιακές αρχαιότητες

Μετά την πρόσφατη εξέγερση στην Αίγυπτο μεταδόθηκαν πληροφορίες σχετικά με ληηλασίες και αρπαγή, αρχαιοτήτων από το Μουσείο του Καΐρου καθώς και από άλλα μέρη προκάλεσαν σοκ στην διεθνή αρχαιολογική κοινότητα.

Σύμφωνα όμως με νεότερες πληροφορίες καθυστερούνται οι φόβοι και οι ανησυχίες, αφού πολλά από τα πληγμένα μνημεία αποκαθίστανται, ενώ άλλα δεν έχουν πληγεί καθόλου.

Πέντε αντικείμενα που είχαν κληθεί από αποθήκη στη Καντάρα (Σινά) επεστράφησαν μετά τον εντοπισμό τους. Υπερβολικές αποδείχθηκαν οι ανησυχίες σχετικά με την κατάσταση του τάφου ευγενή της 18ης Δυναστείας ονόματι Μάψα. Οι αρχαιολογικές αρχές της Αιγύπτου επισκέφθηκαν το χώρο στο Νεκροταφείο στη Σακάρα) επειδή υπήρχε σύγχυση αν επρόκειτο για τον τάφο του θησαυροφύλακα του Τουτανκαμών ή της συνονόματης του τροφού διάδοχου βασιλιά.

Ο τάφος του θησαυροφύλακα και της τροφού, δεν είχαν την παραμικρή ζημιά, ενώ οι ζημιές σε αποθήκες αρχαιολογικού υλικού ήταν μικρές.

Δημοσιεύθηκε επίσης κατάλογος με αναλυτική περιγραφή των καταστροφών που έγιναν στο Μουσείο του Καΐρου.

Ο κατάλογος περιλαμβάνει κατεστραμμένες προθήκες στην έκθεση της Αμάρνα και του θησαυρού του Τουτανκαμών.

Οι αίσουσες όμως με τη χρυσή μάσκα και με τις βασιλικές μούμιες, βρέθηκαν σώες.

Ανησυχίες υπάρχουν ακόμη, για τις μούμιες Τηγνα και Τζυγα που απεδείχθησαν ανεδαφικές.

Επρόκειται τελικά για καταστροφές που έγιναν στο ραδιολογικό εργαστήριο 25 αντικειμένων, μεταξύ των οποίων ένα από τα μαστούνια του Τουτανκαμών που έσπασε, όπως και το περίφημο αγαθματίδιο με το βασιλιά στη πλάτη νάνθηρα.

Αυτά όμως μπορούν να αποκατασταθούν πλήρως.

Αισιόδοξα είναι τα πράγματα στη Γκίζα, όπου συνεχίζονται τα έργα αποκατάστασης της Σφίγγας.

Έκκληση για την αποκατάσταση της Καρχηδόνας

Ο αρχαιολογικός χώρος της Καρχηδόνας είχε πληγεί ανεπανόρθωτα από διάφορες οικοδομικές δραστηριότητες κατά την περίοδο της διακυβέρνησης του Μπεν - Άλι.

Η εφημερίδα "Guardian" δημοσίευσε έκκληση των Τυνήσιων αρχαιολόγων με επικεφαλής τον διαπρεπή

και μαχητικό αρχαιολόγο Andelmajid Ennabli προς όλους τους πολιτιστικούς φορείς παγκοσμίως, για την αποκατάσταση και την προστασία της Καρχηδόνας.

Η αρχαία Καρχηδόνα, η πατρίδα του Αννίβα, η οποία είχε μπει στο στόχαστρο των Ρωμαίων και την κατέλαβε το 146 π.Χ., έχει καταστεί θέατρο καταπατήσεων από μεγαλοεργολάβους και οικονομικούς παράγοντες καθώς και από αρχαιοκάπηλους.

Η περιοχή αυτή θεωρείται σήμερα μια από τις ακριβότερες της Β.Δ. Αφρικής. Η απληστία του καθεστώτος Μπεν Άλι δεν είχε όρια.

Ολόκληρο τμήμα του αρχαιολογικού χώρου, έχει καταληφθεί από κατοικίες πολυτελείς, τις οποίες μάλιστα

διαφημίζουν σε φυλλάδιο, ως "οικίες της Καρχηδόνας" με περισσό θράσος.

Ο αρχαιολογικός χώρος της Καρχηδόνας όπως είναι γνωστό, έχει ανακηρυχθεί από την UNESCO σε Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Μετά την πτώση του καθεστώτος ο Ennabli, προτείνει την απαλλοτρίωση των κατοικιών, για την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου καθώς και τη λήψη μέτρων προστασίας.

Μινωικές τοιχογραφίες στην Αίγυπτο

Πριν 20 χρόνια ο Αυστριακός αρχαιολόγος Manfred Bietak, έφερε στο φως χιλιάδες κομμάτια μινωικών τοιχογραφικών, καθώς ανέσκαψε την αρχαία Αιγυπτιακή πόλη κοντά στο χωριό Tell el Daba.

Οι τοιχογραφίες, αποτελούσαν το διάκοσμο ενός διηλίου κτιρίου, που όπως φαίνεται ήταν το ανάκτορο της πόλης.

Στις τοιχογραφίες είχε χρησιμοποιηθεί η ιδιαίτερη μέθοδος της μινωικής ζωγραφικής και είχε το θεματολόγιο που είχε φιλοτεχνη-

θεί στην Κνωσό: Ταυροκαθάπτες και λιοντάρια που κυνηγούν γρύπες.

Από ότι υπολογίζεται πρέπει να είχαν φιλοτεχνηθεί μετά το 1450 π.Χ., όταν ο Φαραώ Τούθμωση Γ είχε εκστρατεύσει στη Συρία.

Φαίνεται ότι είχε ανάγκη ναυτικού για τον ανεφοδιασμό του στρατού και είχε στραφεί προς τη Μινωική Κρήτη για βοήθεια, δεδομένου ότι ο μοναδικός στόλος στο Αιγαίο, ήταν ο Μινωικός.

Τότε η Κνωσός βρισκόταν σε άνθηση. Ξανακτιζόταν το ανάκτορο και διακοσμήναι ξανά με τοιχογραφίες, ενώ τα άλλα ανάκτορα εγκαταλείπονται μετά τη μεγάλη καταστροφή που προκάλεσε η έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης.

Οι τοιχογραφίες της Tell el Daba τοποθετούνται μετά την έκρηξη.

Η δεύτερη ακμή της Κνωσού ίσως να οφείλεται σε αιγυπτιακή βοήθεια, ως ανταπόδοση των υπηρεσιών του μινωικού ναυτικού προς την Αίγυπτο.

Έτσι θεωρείται πιθανή η συμμαχία ανάμεσα στη Κνωσό και την Αίγυπτο, και μπορεί να εξηγηθεί η ύπαρξη των μινωικών τοιχογραφιών στο δέλτα της Αιγύπτου.

Πιθανολογείται μάλιστα ότι στο ανάκτορο διέμενε κάποιος ναύαρχος των Κεφτιού, (έτσι ονομάζονταν στην Αρχαία Αιγυπτιακή οι Μινωίτες) που έπαιζε το ρόλο του διπλωματικού εκπροσώπου του βασιλιά της Κνωσού.

Έκθεση στη Λιουμπλιάνα Σλοβενίας με θέμα: "Οι αρχαίοι Έλληνες στην Κροατία"

Έκθεση στο Μουσείο της Λιουμπλιάνας (Σλοβενία) με ευρήματα, τα οποία μαρτυρούν την Ελληνική εξάπλωση στην Αδριατική, με επίκεντρο τη σημερινή Κροατία διοργανώνεται από 3 Μαρτίου μέχρι 30 Μαΐου.

Τα ίδια ευρήματα εκτέθηκαν για πρώτη φορά στα ανάκτορα Κλόβιτς.

Η έκθεση φιλοδοξεί να περιγράψει την πολιτική, πολιτιστική και κοινωνική δράση των αρχαίων Ελλήνων στο χώρο που ταυτίζεται με τη σημερινή σλαβική χώρα της Ανατ. Αδριατικής.

Περιλαμβάνει 266 εκθέματα. Μεταξύ αυτών: χάλκινη

κεφαλή της θεάς Αρτέμιδας, το Αποξυόμενο αθλητή του Ζάγκρεπ (4ος αι. π.Χ.), που θεωρείται το πιο κοντινό από άποψη τεχνολογίας και έκφρασης με τον Αποξυόμενο του Λυσίππου.

Έχει ύψος 1,92 μ. και ανασύρθηκε το 1998 από τον υποθαλάσσιο χώρο μεταξύ των νησιών Βέλε Οριούιλε και Λόσινη στην Αδριατική.

Η έκθεση είναι χωρισμένη σε δύο τμήματα.

Το πρώτο περιλαμβάνει χρονολογικό χάρτη του Ελληνικού αποικισμού και τεχνουργήματα που έχουν σχέση με τη θάλασσα. (αμφορείς και άγκυρες) καθώς και την ελληνική παρουσία στις ακτές Αδριατικής, στα νησιά Βις(Ιοσα), Κορτσούλα (Κόρκυρα - Μέλαινα) και Χβαρ (Φάρος).

Το δεύτερο είναι αφιερωμένο στην αντίληψη των αρχαίων Ελλήνων για τη μεταθανάτια ζωή με εκθέματα από τάφους καθώς μ' αυτά που συνδέονται με τη μυθολογία, τη θρησκεία και τις τέχνες.

Η έκθεση οργανώνεται από την Γκαλερί των ανακτόρων του Κλόβιτς, το Κροατικό Ινστιτούτο Συντήρησης, το Ινστιτούτο προστασίας της Κληρονομιάς της Σλοβενίας -Κέντρο Αναστήλωσης, το Μουσείο και τις Γκαλερί της Πόλης της Λιουμπλιάνας και πραγματοποιείται υπό την αιγίδα των Υπουργείων Πολιτισμού της Σλοβενίας και της Κροατίας.

Κάτι ξεχασμένα επισκεπ

δυσώπητος ο χρόνος, αόρατος, υπομονετικός σαν τις αργές κινήσεις ενός βαριεστημένου παίκτη που πάντα κερδίζει, καταλύει τους ανθρώπους και μαστιγώνει τα κτήρια. Στην άδεια θέση τους αφήνει την ποικιλία των προσωπικών αναμνήσεων· στο μεταξύ, φυτρώνει κάτι άλλο, αρχικά πιο αισιόδοξο, για να καλύψει όπως-όπως το κενό της προηγούμενης απουσίας.

Ακτή Τσελλήνη, πηλαγία Καραϊσκάκη, οδός Άστιγγος 6. Ο όγκος του παλιού Μεγάρου των Αδελφών Γιαννουλήτου έστεκε ακόμα σκοτεινός, λαβωμένος από τους σεισμούς του '81 περιμένοντας τη σειρά του για κατεδάφιση ή ανακαίνιση, δεν ήξερα ακόμα το μέλλον του. Εκείνο το γκριζό κτήριο με το ισόγειο και τους τέσσερις ορόφους, μου τράβαγε από παιδί την προσοχή, μετά δε την εγκατάλειψή του είχε αρχίσει να με φοβίζει λιγάκι - ύστερα να το θυμάμαι. Η ευκαιρία να βρεθώ μέσα του και να περιηγηθώ τους χώρους του μου δόθηκε στις 9 Ιουνίου 1990, ημέρα Σάββατο. Ανεβαίνοντας τις μαρμάρινες σκάλες της κυρίας εισόδου, με το να χάνεται ο απόηχος του βουνού των θεωφορειών που έχουν την αφητηρία τους στην πηλαγία, άφησα πίσω μου τον κόσμο των ζωντανών της πόλης. Την "επίσημη" άδεια για την επίσκεψη, μου ανάγγειλε προφορικά το μόνο πρόσωπο που εργαζόταν εκεί, ένας Κερκυραίος γνωστός του πατέρα μου (ο μπαμπάς, οδηγός στις αστικές συγκοινωνίες, δούλευε καμιά φορά στα "μπλε" που είχαν παραδίπλα τις αφητηρίες τους), ο οποίος αφού είχε καθαρίσει το χοί με τις επιγραφές στους τοίχους και τα σκαλιά χρησιμοποιούσε το μέρος για να φυλάει τα καθοκάρια τις αποσκευές των τουριστών που βγάζουν τα εισιτήριά τους για τα νησιά στα γύρω ταξιδιωτικά πρακτορεία. Περνώντας τους άχαρους διαδρόμους, τα άδεια ψηλοτάβανα δωμάτια έχασκαν βρώμικα, γεμάτα πεσμένους σοβάδες, υγρασία, σπασμένα έπιπλα. Κτισμένο στη δεύτερη δεκαετία του 20ου αιώνα (1916;) το μέγαρο ήταν όλο ναυτιλιακές, εμπορικές εταιρείες και γραφεία. Αγοράστηκε στα 1952 και ανακαινίστηκε το 1954 για να στεγάσει το "Ταμείον Προνοίας Κατωτέρων Πληρωμάτων Εμπορικού Ναυτικού": ενδεικτικά, τα αρχικά γράμματα των λέξεων Τ.Π.Κ.Π.Ε.Ν., εξακολουθούσαν να βρίσκονται κάτω από ημικύκλιο της στέγης στην πρόσοψη. Στο χώρο, επικρατούσε απόλυτη ηρεμία, σαν να είχε παγώσει τα πάντα ο χρόνος και σκέφτηκα αν θα μπορούσε να φανεί κάτι αξιόλογο, το οποίο θα θύ-

μιζε μια πτυχή από τις δραστηριότητες των ενοίκων του της εποχής εκείνης. Στάθηκα τυχερός. Στο δεύτερο όροφο βρέθηκα στα γραφεία του προέδρου της Πανελληνίας Ενώσεως Μηχανικών Μηχανών Εσωτερικής Καύσεως (Μ.Ε.Κ.) Εμπορικών Πλοίων. Στο πάτωμα είχαν σχηματίσει σωρό τα σκουπίδια μεταξύ των οποίων ξεχώριζαν πολλαπλά περιοδικά και βιβλία, καταστατικά, επιστολές και επισκεπτήρια (cartes de visite), τα περισσότερα πειραϊκού συλλεκτικού ενδιαφέροντος. Μάζεψα όσα έντυπα ήταν σε καλή κατάσταση κι αφού τελείωσα τη βόλτα μου στα υπόλοιπα πατώματα άφησα το κτήριο στη μοναξιά του. Αργότερα, τακτοποιώντας μέρος του αρχείου μου ανακάβησα σε μια τσάντα τα ανακατεμένα επισκεπτήρια. Τα 300 αυτά καρτελάκια απευθύνονταν στον **Πόθο Δ. Καλαποθάκη**, πρόεδρο τότε της Ένωσης και χρονολογούνται από το 1951 μέχρι το 1956. Δεκάδες ονόματα επιφανών (και όχι μόνο) Πειραιωτών και Αθηναίων, όπου βουλευτές, δικηγόροι, γιατροί, αστυνόμοι, μηχανικοί κι άλλοι ανώτεροι - ανώτατοι αξιωματικοί του Εμπορικού Ναυτικού, πρόεδροι ενώσεων ή απλά γνώριμοί του, στέλνουν τις ευχές τους για τα Πάσχα, τα Χριστούγεννα, τα Νέα Έτη, τις ευχαριστίες τους για ανταπόδοση άλλων προηγούμενων φιλοφρονήσεων. Παρελαύνουν τα ονόματα: **Γεώργιος Α. Ανδριανόπουλος**, Δικηγόρος - Βουλευτής Πειραιώς & Νήσων - Δήμαρχος Πειραιώς, **Ευάγγελος Αναργύρου**, Γεν. Γραμματέας της Συντονιστικής Εκτελεστικής Επιτροπής Ελληνικού Συναγερμού Πειραιώς, **Ευάγγελος Γ. Σαββόπουλος**, Διδάκτωρ Οικον. & Εμπορικών Επιστημών, Βουλευτής Πειραιώς & Νήσων, **Γεώργιος Π. Βογιατζής**, Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας, **Στέλιος Κωτιδάκης**, Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας, **Γεώργιος Σερές**, υποπλοίαρχος λιμενικός, **Τάσος Ι. Βουλόδημος**, Βουλευτής Πειραιώς & Νήσων, Γεν. Διευθυντής Μηχανικών Σχολών "ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ", **Δημήτριος Δαβάκης**, Υφυπουργός Εθνικής Αμύνης, **Γεώργιος Δ. Κατσαφάδος**, Βουλευτής Πειραιώς και Νήσων. Διευθυντής Χειρουργός Τζανετίου Δημοτικού Νοσοκομείου, κατόπιν Υφυπουργός Κοινωνικής Προνοίας, **Βασίλειος Κ. Κυλάκος**, Εισαγγελέας Πρωτοδικών, **Ανδρέας Γ. Λαίμος**, Βουλευτής Χίου, **Μιχαήλ Γ. Μπακούρης**, ιατρός, **Λουκά Νομικός**, Πρόεδρος Μεσογειακών Εφοπλιστών, **Σάββας Παπαπολίτης**, Υπουργός Εμπορίου, **Γεώργιος Παπαθανασόπουλος**, Συγγραφέας, Πρόεδρος Γηγενών, έμενε στην οδό Κρεμυδαρούς 46, Πειραιεύς, **Δημήτριος Α. Παππάς**, μηχανικός, πρώην Γερουσιαστής & Βουλευτής, **Δημήτριος Δ. Πετροπουλάκος**, Βουλευτής Πειραιώς και Πρόεδρος Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Πειραιώς, **Κούλης Ρεσβάνης**, δικηγόρος, Εμμανουήλ Σκορδίλης, δικηγόρος, Δημοτικός Σύμβουλος, Βουλευτής Πειραιώς, **Ηρακλής Γ. Σακαλής**, Βουλευτής Πειραιώς, **Σταμ. Χατζήμπεης**, Βουλευτής Πειραιώς, **Αντώνης Χανδρής**... Μερικοί έχουν επικοινωνήσει με αυτόν τον τρόπο πά-

νω από δυο φορές. Ιδιαίτερη αξία για τη φωτογράφιση της καθημερινότητας των δύσκολων μεταπολεμικών χρόνων έχουν τα χειρόγραφα σημειώματα των κατόχων τους. Πολλή Ζητάνε μια χαριστική εξυπηρέτηση, ένα μικρό ρουσφέτι για να πιάσει δουλειά κάποιος γνωστός τους, ο κομιστής του επισκεπτηρίου.

-Αγαπητέ μου, γράψε τον κομιστήν Ανδρέα Μαυρομιχάλην στην δύναμή σου και προστάτευσέ τον εις ότι μπορείς και με υποχρεώνεις βαθύτατα. Φρόντισε να μπαρκάρη. (6.5.54).

-Αγαπητέ Πόθο καθημέρα. Σου στέλνω τον ανηψιό μου και σε παρακαλώ να ενδιαφερθείς. Θα με υποχρεώσεις πολύ. Με αγάπη. (11-4-54).

-Αγαπητέ κ. Πρόεδρε. Σε παρακαλώ θερμώς να μην έχης αντιρρήσεις δια τον Δ Μηχανικόν Ευάγγελον Π., όστις είναι πρώτος μου εξάδελφος. Με ευχαριστίας και χαιρετισμούς.

-Κύριε Καθαποθάκη, πολύ σας παρακαλώ να εξυπηρετήσετε τον κ. Αθανασόπουλον. Με εκτίμηση. (11-6-53).

-Κύριε Καθαποθάκη. Σας γράφω καθημερινώς απόντα από το προσκλητήριο. Πολύ σας παρακαλώ ενδιαφερθείτε δια τον κομιστήν του παρόντος Καλούδην. **Θεόδωρος Α. Γιαννακού**, Ταγματάρχης Πεζικού. (9-3-53) και "Αγαπητέ κύριε Καθαποθάκη. Καλημέρα σας. Ο κομιστής του παρόντος μέχρι σήμερα καθ' ην απελύθη ήτο στρατιώτης και στο Γραφείο μου. Είναι πολύ καλό παιδί και πολύ σας παρακαλώ, παρ' όλης τις σκοτούρες σας να τον βοηθήσετε για να τακτοποιηθή ως ναυτικός. Σας χαιρετώ". (9-1-54).

-Ο επικέρων την παρούσαν μου είναι ο άνθρωπος που σας έλεγα. Θα σας παρακαλέσω και πάλι να τον βοηθήσουμε. **Αναστάσιος Σ. Δεμέστιχας**. (8-11-54).

-Σε παρακαλώ να κάμωμε ότι μπορούμε να περάση στις εξετάσεις Μ.Ε.Κ. ο κ. Ν. Πολυκράτης για τον οποίο σου μίλησα προχθές. Πέρασε να τα πούμε. **Κων. Μπέικος**.

-Αντί να ξεκινήση η θάλασσα για να πλημμυρίση τη στεριά, άρχισε να γίνεται το αντίθετο. Ξεκίνησε η στεριά για να νβίξη τη θάλασσα. Λοιπόν σε παρακαλώ φανού χρήσιμος και στον παλιό μου φίλο Κ., γιατί κοντεύει να ναυαγήση στη στεριά.

-Αγαπητέ μου Πόθο. Το παιδί αυτό έχει φυλήθδιο και νομίζω πως έχει κι όλησ τας προϋποθέσεις για να σταδιοδρομήση στη θάλασσα. Σε παρακαλώ λοιπόν εξήτασε την υπόθεσίν του, γιατί είναι νέος και πρέπει να βοηθηθή εις την σταδιοδρομίαν του.

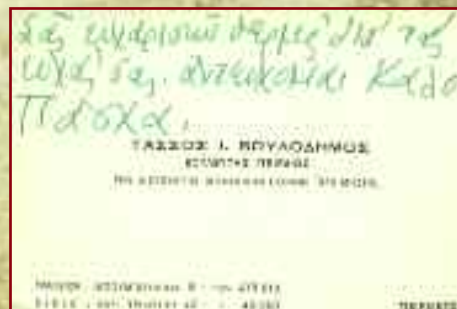
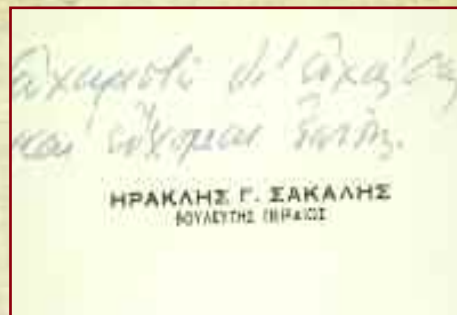
-Αγαπητέ Πόθο. Σε παρακαλώ φροντίσης να ναυτολογηθή οπωσδήποτε ο φέρων την παρούσαν.

-Στο μπιλιέτο του **Μιχαήλ Ν. Χιώτη**, τμηματάρχη τμήματος Βόλου της Πανελληνίου Ναυτικής Ομοσπονδίας, έχουμε μια ανορθόγραφη μαρτυρία για το σεισμό που είχε κτυπήσει την πόλη της Μαγνησίας το 1955: "Είμαι καλὰ εγώ και η οικογένειά μου. Το σπίτι μου έπαθε ζημιά. Κατοικώ σε μια μικρή παραγκούλα στον περίβολο του σπιτιού μου".

-Τέλος ο Πλωτάρχης Λιμενικού **Ελευθέριος Γεωργαντόπουλος** αναφέρει στο μήνυμά του: "Θερμώς ευχαριστώ και παρακαλώ όπως Ένωσίς σας συνδράμη το έργον του Πειραιϊκού Συνδέσμου".

Τα παραπάνω επισκεπτήρια ανήκουν στην κατηγορία των συλλεκτικών αντικειμένων που λέγονται **εφήμερα**, επειδή λόγω της πρόσκαιρης χρήσης τους, πετιούνται γρήγορα και ξεχνιούνται. Θεωρούνται πλέον τεκμήρια, η σημερινή πρόοδος σχεδόν τα αγνοεί αφού η επικοινωνία γίνεται "άυλη", μέσω τηλεφώνων και υπολογιστών. Έτσι χάνονται πολύτιμες λεπτομέρειες από την εθιμοτυπία και τις συνήθειες μιας επαγγελματικής ομάδας που έζησε στον Πειραιά. Η "μικρή" ιστορία των ανθρώπων περνά στο περιθώριο, όμως το κάθε τι στις πράξεις τους έχει ήδη συμβάλει στην ολοκλήρωση σημαντικών ή ασήμαντων γεγονότων.

Υ.Γ. Η εκμετάλλευση του Μεγάρου παραχωρήθηκε μετά από πλειοδοτικό διαγωνισμό σε τεχνική εταιρεία (Πρωταγόρας ΑΤΕ) η οποία ανέλαβε και την ανακατασκευή του. Από αυτή την εταιρία το ενοικίασε για 25 χρόνια και μεταστέγάστηκε (Δελτίο τύπου 3.12.2007) από τα γραφεία της Αιτωλικού κι Ακτής Κονδύλη η Hellenic Seaways (λειτουργεί από το 1999).

ΠΕΙΡΑΪΚΑ

Ένα πρωτότυπο, κοινωνικό θεατρικό έργο σε μια πράξη παρουσιάζεται στο ΣΤΟΥΝΤΙΟ ΚΥΨΕΛΗΣ. Συγγραφέας η γνωστή Πειραιώτισσα ιατρός - λογοτέχνης κα Τούλα Μπούτου, Έφορος του Φιλολογικού Τμήματος του Πειραιϊκού Συνδέσμου. Πρόκειται για το έργο "Απολογισμός - Αν άλλαζαν όλα" αληθινό, βγαλμένο από τη ζωή, που κεντρίζει το ενδιαφέρον του φιλοθεάμονος κοινού κι αφήνει ένα μήνυμα ειρήδας. "Σημαντική είναι η συμβολή του γνωστού ηθοποιού Μανώλη Δεστούλη, που εκτός του ότι πρωταγωνιστεί μαζί με τον Μάνο Αμανάκη, Κατερίνα Αναστασίου, Μαρία Δρακοπούλου και Μύριο Χωπλήρου, έχει σκηνοθετήσει με επιτυχία το μονόπρακτο. Η σκηνογραφία οφείλεται στην Γιοβάννα Πρασίνου.

Αξίζει να δουν όλοι οι θεατρόφιλοι:

Ο πνευματικός Πειραιάς συγκλονίστηκε από την περιπέτεια της υγείας του αγαπητού Προέδρου και φίλου όλων μας αξιαγάπητου Γιάννη Χατζημανωλάκη.

Το "Πειραιϊκό Ορόσημο" εύχεται εκ βάθρων (de profundis) περαστικά στον πρ. επίλεκτο επιμελητή εκδόσεως του.

Η αναβίωση ενός παιδιού επιτυχημένου θεσμού της "Φιλολογικής Στέγης Πειραιώς" πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 2 Φεβρουαρίου 2011 στις 8 το βράδυ στο γραφείο της Στέγης με ομιλητή τον αντιπρόεδρο, λογοτέχνη και κοινωνιολόγο κ. Αντώνη Ζαρίφη σχετικά με το επίκαιρο θέμα "Σπιναλόγκα - Η πληγωμένη Πολιτεία". Ο ομιλητής ανέλυσε το θέμα από κοινωνιολογικής σκοπιάς και προκάλεσε το ενδιαφέρον των παρευρεθέντων.

Ο Σύλλογος Φίλων Μουσικής Πειραιά συνεχίζει τις επιτυχημένες μουσικές εκδηλώσεις του.

Στο αίθριο της Δημοτικής Πινακοθήκης Πειραιά την Τετάρτη 23 Φεβρουαρίου 2011 δόθηκε με επιτυχία το ρεσιτάλ των διεθνούς φήμης λιρικών καλλιτεχνών Τάκη και Γιάννη Φίνα "Duo Fina".

Στο πιάνο συνόδευσε ο θάνος Μαργαρίτης.

Η εκδήλωση άφησε τις καλύτερες των εντυπώσεων στο εκλεκτό, πυκνό, μουσικόφιλο κοινό της πόλης μας.

Το ίδιο και η δεύτερη

Εκπληκτική Μουσική βραδιά αφιερωμένη σε γνωστούς νεοέλληνες συνθέτες που οργάνωσε ο Σ.Φ.Μ.Π. τη Δευτέρα 28 Μαρτίου ε.ε. Τη βραδιά πλαισίωσαν η Νίκη Γκουντούμη - Νικολάου (πιάνο) ο Κώστας Ζαριδάκης (μπουζούκι) κι ο Θανάσης Ζαχαρόπουλος (κιθάρα), ενώ τραγούδησαν με επιτυχία οι νέοι καλλιτέχνες Κατερίνα Μακρή και Κώστας Ξυλίας.

Α "Το μάθημα του Φιλελληνισμού πριν και μετά την Εθνική Παλιγγενεσία του 1821" ήταν το ενδιαφέρον θέμα που ανέπτυξε με επιτυχία ο κ. Θεόδωρος Ν. Κατσικάρος, επιστημονικός συνεργάτης του Τμήματος Ευρωπαϊκών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου στην αίθουσα εκδηλώσεων του Φ.Π.Σ.Π. "ΖΗΝΩΝ" την 24η Μαρτίου, ημέρα Πέμπτη, ο Φυσιολατρικός και Πολιτιστικός Σύνδεσμος Πειραιά "ΖΙΝΩΝ" με την ευκαιρία του εορτασμού της Εθνικής Παλιγγενεσίας.

Επιτυχημένο ήταν το αφιέρωμα για τα εκατό χρόνια από την γέννηση του ποιητή Νίκου Γκάτσου που οργάνωσε το ΩΔΕΙΟ ΤΗΣ ΤΕΡΨΙΘΕΑΣ στο Passport (πρ. ΧΑΪΛΑΪΦ) την Δευτέρα 31 Ιανουαρίου ε.ε. με θέμα "Ένα παραμύθι για τον κο Νίκο". Η μουσική διδασκαλία ήταν της Γεωργίας Χατζημανωλάκη - Τσαγκάρη, διευθύντριας του Ωδείου κι η επιτυχημένη σκηνοθεσία οφείλεται στον σκηνοθέτη - ηθοποιό Μάνο Χατζηγεωργίου.

Ο υπό την προεδρία του γνωστού ιατρού και φίλου Δημητρίου Λυδάκη Ροταριανός Όμιλος Πειραιώς (Ρ.Ο.Π.) στην εκδήλωση για την κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας που οργάνωσε την Τετάρτη 6 Ιανουαρίου 2011 στο Ναυτικό Όμιλο Πειραιώς (Ν.Ο.Π.) τιμήθηκε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας της Μολδαβίας κ. Μίχαϊ Μπάλαν που έγινε επίτιμο μέλος του Ρ.Ο.Π.

Βραδιά Μνήμης του αξιομακάριστου λογοτέχνη και Προέδρου του Χρίστου Ι. Αδαμόπουλου οργάνωσε με επιτυχία ο ΟΔΕΓ Πειραιώς στην αίθουσα Κοσμητείας του Πειραιϊκού Συνδέσμου με κύριο ομιλητή τον δρ Φιλοσοφίας κ. Νικόλα Μακρή την Τετάρτη 30 Μαρτίου 2011.

"Η ναυμαχία του Ναυαρίνου. Ο επίλογος της Επανάστασης του 1821" ήταν το ενδιαφέρον

θέμα που ανέπτυξε επιτυχώς ο αντιναύαρχος Π.Ν. ε.α. κ. Ιωάννης Παλιούμης στην αίθουσα "Βαρώνου Κίμωνος Ράλλη" του Πειραιϊκού Συνδέσμου την Τετάρτη 23 Μαρτίου 2011 με την ευκαιρία της Εθνικής επετείου της 25ης Μαρτίου.

Το Ίδρυμα "Μανώλης Α. Χριστουλάκης" πραγματοποίησε στον Πειραιϊκό Σύνδεσμο την Τετάρτη 16 Μαρτίου ε.ε. εκδήλωση για την παρουσίαση της αξιόλογης ποιητικής συλλογής "Βραχογραφία" της λογοτέχνου, παιδιάτρου, διδάκτορος του Πανεπιστημίου Αθηνών κας Δέσποινας Δαμιανάκη - Ουρανού.

Για το βιβλίο και το έργο της ιατρού - λογοτέχνου αναφέρθηκαν η έφορος του Φιλολογικού Τμήματος του Πειραιϊκού Συνδέσμου ιατρός, λογοτέχνης κα Τούλα Π. Μπούτου, ο πρόεδρος του ομώνυμου Ιδρύματος ιατρός Μανώλης Α. Χριστουλάκης, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Μιχαήλ Κασσωτάκης, ο οφθαλμίατρος κ. Αντώνης Τζομπανάκης, αντιπρόεδρος της Πνευματικής Εστίας Οροπεδίου Λασιθίου Κρήτης, η καθηγήτρια του Πανεπιστημίου του Σαλέντο κα Χρύσα Δαμιανάκη κι ο παθολόγος κ. Γεώργιος Ουρανόγ.

Την εκδήλωση πλαισίωσαν με επιτυχημένες απαγγελίες τους οι ηθοποιοί κα Ελευθερία Χατζηδουλή και κ. Παναγιώτης Μπουγιούρης.

Ο καθηγητής, ακαδημαϊκός κ. Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος, πρ. Υπουργός Παιδείας, πραγματοποίησε διάλεξη στον Πειραιϊκό Σύνδεσμο (αίθουσα δ' ορόφου) όπως κι ανέπτυξε το θέμα "η Παιδεία από τη σκοπιά της φιλοσοφίας", τη Δευτέρα 14 Μαρτίου 2011, προκαλώντας το ενδιαφέρον του επίλεκτου ακροατηρίου.

Ο γνωστός Πειραιοδίφης κ. Δημοσθένης Μπούκης παρουσίασε το νέο βιβλίο της Βάνας Πανδή στο Μουσείο Μάνης του Μιχ. Κάσση.

Ε & ΆΛΛΑ...

Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΚΟΣ ΜΕΓΑΣ ΤΩΝ ΦΙΛΙΚΩΝ

Η εθνική επέτειος της 25ης Μαρτίου 1821 που γιορτάσαμε πρόσφατα πιστεύω ότι επιβάλλει την ενασχόλησή μας με θέματα σχετικά προς την Εθνική Παλιγγενεσία. Επέλεξα προς τούτο ένα σπανιότατο ευρισκόμενο στα χέρια του γράφοντος χειρόγραφο τυπικού της Φιλικής Εταιρείας από το οποίο παρουσιάζω ενταύθα το κείμενο του Μεγάλου Όρκου των Φιλικών για να κάνω κοινωνούς τους παρόντες συμπατριώτες μας στην πίστη και στη φλόγα που εθέρμαινε τους συμπατριώτες μας που ενεπνεύσθησαν και προετοίμασαν την Ελληνική Επανάσταση και εν τέλει επέτυχαν την απελευθέρωση της πατρίδος.

Το χειρόγραφο αποτελείται από έξι δίφυλλα και ένα μονόφυλλο.

Το πρώτο δίφυλλο αποτελεί τα εξώφυλλα του όλου χειρογράφου και έχει στην προμετωπίδα σχεδιασμένο το σήμα της Φιλικής Εταιρείας.

Ακολουθεί ανεξάρτητο μονόφυλλο που περιέχει το Εφοδιαστικό του Ιερέως των Φιλικών Αναγνώστη Παρθενοπούλου Υδραίου εμπόρου.

Το δεύτερο δίφυλλο φέρει τα σημεία αναγνωρίσεως λέξεως και χειραψίες των τριών πρώτων βαθμών ήτοι των Βλάχηδων, Συστημάτων και Ιερέων. Τα λοιπά τέσσερα δίφυλλα περιέχουν τα τυπικά μυσίσεως των ανωτέρω τριών πρώτων βαθμών της Φιλικής Εταιρείας.

Όρκος Μέγας*

"Ενόπιον του αθηναίου θεού αυτοθελήτως ορκίζομαι ότι θέλει είμαι πιστός εις την εταιρίαν κατά πάντα και δια πάντα, δεν θέλει φανερώσω το παραμικρόν, από τα σημεία της, ή λόγους της, μήτε θέλει δώσω να καταλάβουν ποτέ, ότι εγώ ηξεύρω τι περί τούτου κατουδένα τρόπον, μήτε σε συγγενείς μου, μήτε εις πνευματικών, μήτε εις φίλων μου.

"Ορκίζομαι ότι έως το εξής δε θέλω έμβω σε καμμίαν άλλην εταιρίαν, οποίαν και αν είναι, μήτε εις κανέναν δεσμόν υποχρεωτικόν, αλλή μάλιστα ότι δεσμόν ήθελα έχω εις τον κόσμον, και τον πλέον αδιάφορον, ως πρώτην εταιρίαν" θέλει το μετρώ ως ουδέν"

"Ορκίζομαι ότι θέλει τρέφω εις την καρδίαν μου αδιάλλακτον μίσος εναντίον των τυράνων της πατρίδας μας, των οπαδών των, και ομοφρόνων θέλει ενεργώ πάντα τρόπον προς βλάβην τους, όταν η περίσταση συγχωρήσει τον εξολοθρεμόν τους.

"Ορκίζομαι ότι ποτέ δεν θέλει μεταχειρίζομαι βίαν εις το να συγγνωρισθώ με έναν συνάδελφον αλλή θέλει προσέχω με την μεγαλύτεραν επιμέλειαν δια να μη λανθασθώ και ύστεραν ακολουθήση εναντίον τι.

"Ορκίζομαι ότι όπου εύρω συναδελφόν, θέλει τον προτρέχω και βοηθώ με όλην την δύναμιν και κατάστασίν μου, θέλει προσφέρω εις αυτόν σέβας και υπακοήν αν είναι μεγαλύτερος εις τον βαθμόν, και αν ίσως αυτός έτυχε να είναι πρωτύτερα εχθρός μου τόσο περισσότερον θέλει τον αγαπώ, και συντρέχω όσο η έχθρα μας ήταν μεγαλύτερα.-

"Ορκίζομαι ότι καθώς και εγώ εγενόμην δεκτός (εδέχθην) εις την εταιρίαν θέλει δέχομαι αδελφόν, θέλει μεταχειρίζομαι κάθε τρόπον, και άργητα, έως να τον γνωρίσω ότι είναι αθηνικός Έλληνα, θερμός υπερασπιστής της δυστυχούς πατρίδος μας, ενάρετος και καλός άνθρωπος και άξιος να φυλάγη το μυστικόν και να κατηχήσει άλλον.-

"Ορκίζομαι ότι κατ' ουδένα τρόπον δεν θέλει οφειληθώ από τα μετρητά της εταιρείας, αλλή θέλεις τα στοχάζομαι εις όλην το ταλαιπόρον έθνος μας, καθώς και τα λαμβανόμενα και στεληθόμενα σφραγισμένα και γράμματα.-

"Ορκίζομαι ότι ποτέ δεν θέλει ερωτήσω τινά φιλικόν δια να μάθω ποιος τον εδέχθη εις την εταιρίαν, μήτε εγώ θέλει φανερώσω ή κάμω να καταλάβουν τον δεζάντά με, και αν ίσως γνωρίσω το σημείο εις το εφοδιαστικόν τινός θέλει προσποιηθώ ότι δε το εγνώρισα.-

"Ορκίζομαι ότι θέλει προσέχω πάντοτε εις την διαγωγήν μου, να είμαι ενάρετος και θέλει είμαι ευθαβής εις την θρησκείαν μου, χωρίς να καταφρονώ τούς ξένους, θέλει δίδω πάντοτε το καλόν παράδειγμα, θέλει βοηθώ και συμβουλεύω και συντρέχω τον ασθενή, τον δυστυχή και αδύνατον, θέλει σέβομαι την διοίκησιν, τα έθιμα, τα κριτήρια, τους μετόχους της διοικήσεως του τόπου εις τον οποίον διατρίβω.-

"Τέλος πάντων ορκίζομαι εις εσέ, ω ιερά και αθλία πατρίς, ορκίζομαι εις τους πολυχρονίους βασάνους, ορκίζομαι εις τα πικρά δάκρυα τα οποία τόσους αιώνες έχυσαν τα ταλαιπώρα τέκνα σου, εις τα ιδικά μου δάκρυα, τα οποία χύνω αυτήν την στιγμή, εις την μέλλουσαν ελευθερίαν των ομογενών μου, ότι αφιερώνομαι όλος

εις σε, ότι εις το εξής συ θέλει είσαι η αιτία και ο σκοπός των διαλογισμών μου. Το όνομά σου οδηγός των πράξεών μου, και η ευτυχία σου η ανταμοιβή των κόπων μου, και εξαντλήσει επάνω εις την κεφαλήν μου, όλους τους κεραυνούς της δικαιοκρισίας της, το όνομά μου ας είναι εις αποστροφήν και το υποκείμενο της κατάρας και του αναθέματος των ομογενών μου αν ίσως λησμονήσω μίαν στιγμήν τας δυστυχίας των δια να εκπληρώσω το χρέος μου και ο θάνατός ας είναι η άφευκτος τιμωρία του αμαρτήματός μου δια να μην μολύνω την αγιότητα της εταιρείας με την συμμετοχήν μου.-

Το συγκλονιστικό περιεχόμενο του Μεγάλου Όρκου μάς κάνει μετόχους της νηοής που κινούσε τους ανθρώπους που ίδρυσαν την Φιλική Εταιρεία. Ως γνωστόν η Φιλική Εταιρεία ιδρύθηκε από τους Εμμανουήλ Ξάνθο από την Πάτμο, τον Νικόλαο Σκουφά από το Κομπότι της Άρτας και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ από τα Ιωάννινα.

Ιδρύθηκε στην Οδησό της Ρωσίας την 14η Σεπτεμβρίου 1814, επέτειο Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού μέρα συμβολική και ύστερα από επτά χρόνια με απέραντες θυσίες και αγώνες μπόρεσε η Φιλική Εταιρεία να ολοκληρώσει το έργο της κηρύσσοντας την Ελληνική Επανάσταση την 25η Μαρτίου 1821 ημέρα του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και εν τέλει να επιτύχει την απελευθέρωση της πατρίδος. Δεν είναι τυχαία σύμπτωση η Υψωση του Τιμίου Σταυρού και ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου. Οι χριστιανικοί συμβολισμοί είναι καίριοι και ουσιώδεις. Η θεία αρωγή έσωσε την Ελλάδα: Από το σκοτάδι και τη φρίκη της Ισλαμικής κυριαρχίας, ξεπήδησε το μήνυμα της Αγάπης της Φιλίας και της Ελευθερίας των Ελλήνων.

* Σημείωση: Ακολουθήθηκε πιστά η ορθογραφία του πρωτότυπου κειμένου.

Σημεία αναγνώρισης Φιλικών

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΑΥΛΟΥ ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ

Ο Πειραιάς στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Ιωνίδειος Σχολή Πειραιά,
Πειραιάς 2010 σελ. 32.

Με εισαγωγή, επιτυχημένη επιλογή κειμένων της Αρχαιοελληνικής Γραμματείας και με εύστοχη και καθαίσθητη επιμέλεια από τον πτυχιούχο της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και Διδάκτορος της Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Στρατή Μαϊστρέλη

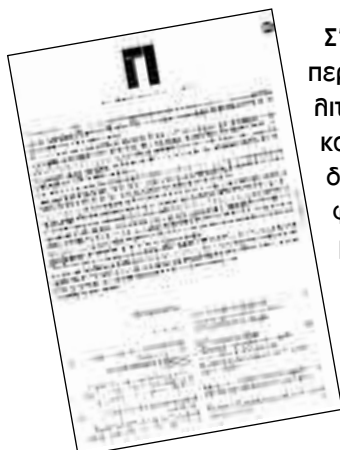
κη κυκλοφόρησε ένα ενδιαφέρον μελίστημα, υπό τον τίτλο "Ο Πειραιάς στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία".

Με αγάπη για την πολύχρονη ιστορία της πόλης του Πειραιώς ο δρ. Στρατής Μαϊστρέλης πραγματοποίησε μια ενδιαφέρουσα συλλογή κειμένων της Αρχαιοελληνικής Γραμματείας με εύστοχη απόδοση στην νεοελληνική και κριτική σχόλια.

Το έργο κεντρίζει το ενδιαφέρον κάθε αναγνώστη και κυρίως των Πειραιωτών και Πειριοηατρών.

Είναι μια αξιόπαινη έκδοση που τιμά τον Πειραιά.

Π έκδοση διαλόγου για τον πολιτισμό του Πειραιά

Σ' εποχή που ποικίλα περιοδικά έντυπα, πολιτιστικών και πειραιϊκού περιεχομένου εκδίδονται και κυκλοφορούν στην πόλη μας, η περιοδική έκδοση για τον πολιτισμό του Πειραιά αποτελεί μια σημαντική, αξιοπρόσεκτη προσπάθεια.

Το "Π", αρχικά των λέξεων Πειραιάς και Πολιτισμός αποσκοπεί στην κριτική διερεύνηση των πολιτιστικών, κυρίως, δρωμένων στον Πειραιά και την πρόκληση εποικοδομητικού αντιλόγου και διαλόγου.

Το "Π" αποτελεί μια καινοτόμο, επιτυχημένη εκδοτική προσπάθεια των εκδόσεων "Τσαμπατάνη" και προκαλεί το αναγνωστικό ενδιαφέρον Πειραιωτών και μη.

ΛΙΛΙΑ ΜΠΕΛΟΥΣΟΒΑ:

Το γένος των Πετροκόκκινων,
περίοδος της Οδησού
19ος - αρχές 20ου αιώνα.

Χίος 2007, σελ. 390

Πολυσέλιδη και καθαίσθητα επιμελημένη έκδοση σχετική με το Γένος των Πετροκόκκινων, που ανήκει στη χρυσή βιβλία των ευγενών της Χίου κυκλοφόρησε υπό την αιγίδα του Ελληνο-ουκρανικού Επιμελητηρίου και με τη στήριξη του Κρατικού Αρχείου της πε-

ριοχής της Οδησού.

Χορηγός της εκδόσεως είναι ο Πρόεδρος του Συλλόγου "Οι Φίλοι του Αρχαιολογικού Μουσείου", γνωστός ρέκτης Πειραιώτης κ. Γιάννης Πολυχρονόπουλος.

Μεταφράστρια είναι η ελληνογλωσσος Φιλολόγος κα Ξένια Τισκέβιτς.

Η έκδοση είναι εμπλουτισμένη με σπάνιο πλούσιο αρχαιακό υλικό και το θετικό αποτέλεσμα της επίπονης εργασίας είναι εμφανές.

Είναι ένα βιβλίο που αξίζει να διαβασθεί.

Ας σημειωθεί, ότι ο βαρώνος Κίμων Ράλλης, με κληροδότημα του οποίου κτίσθηκε ο Πειραιϊκός Σύνδεσμος, είναι γιος του Αμβροσίου Ράλλη και της Πηνελόπης Πετροκόκκινου όπως αναγράφει η αναθηματική πλάκα στην ομώνυμη μεγάλη αίθουσα του Πειραιϊκού Συνδέσμου.

Κρουαζιέρα: Ευκαιρίες και προοπ

Η ραγδαία ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής και Μεσογειακής Κρουαζιέρας.

Η κρουαζιέρα είναι μία αυτόνομη διεθνοποιημένη τουριστική βιομηχανία με πολλή ευκαιρία ανάπτυξης, πλούτου και απασχόλησης. Ως ταξιδιωτική επιλογή πέρασε από διάφορες φάσεις στη διάρκεια της ιστορίας της. Σήμερα δεν αποτελεί πια διασκέδαση μόνο των πλούσιων και των ηλικιωμένων. Τα πλοία δεν ταξιδεύουν για ατελείωτες ημέρες και η κρουαζιέρα δεν είναι μια άσκηση ύπνου και φαγητού. Σήμερα, η κρουαζιέρα έχει να προσφέρει ακριβώς ό,τι και ένα Ξενοδοχείο κατηγορίας πέντε (5) Αστέρων, τις περισσότερες φορές με χαμηλότερο κόστος. Τα πλοία ταξιδεύουν σχεδόν πάντα το βράδυ και κάθε πρωί οι ταξιδιώτες επισκέπτονται ένα διαφορετικό προορισμό. Δραστηριότητες, αθλήματα και θεάματα για κάθε ηλικία γεμίζουν τις ώρες εν πλώ. Η κρουαζιέρα είναι μια περιπέτεια για μικρούς και μεγάλους. Σήμερα ο κλάδος αυτός δείχνει να είναι ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος τομέας του τουρισμού παγκοσμίως.

Παράλληλα, η κρουαζιέρα είναι μια βιομηχανία που, προκειμένου να λειτουργήσει, "χρηματοδοτεί" και πολλούς άλλους τομείς, όπως εταιρείες παραγωγής ποτών και τροφίμων, τουριστικούς πράκτορες, μηχανικούς, ασφαλιστικές εταιρείες, διαφημιστικές εταιρείες και πολλούς άλλους.

Το νέο τονίο που διαμορφώνεται για την Ελλάδα και τον Πειραιά

Μέσα σε αυτό το διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο η ανάπτυξη της κρουαζιέρας και ιδιαίτερα της κυκλικής, αποτελεί έναν από τους πιο ζωτικούς κλάδους για τον τουρισμό της Ελλάδας. Η Ελλάδα είναι ένας δημοφιλής προορισμός για τα κρουαζιερόπλοια εδώ και αρκετά χρόνια. Αναμφίβολα η μακραίωνη ιστορία της χώρας, οι κλιματολογικές συνθήκες, το φυσικό κάλλος των ακτών, η γεωγραφική τοποθεσία και οι μικρές αποστάσεις μεταξύ ελληνικών νησιών την καθιστούν έναν εξαιρετικό προορισμό.

Σύμφωνα με τα αναλυτικά προκαταρκτικά στοιχεία για τη διακίνηση επιβατών κρουαζιέρας στο Λιμάνι του Πειραιά που ανακοίνωσε ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς τα κρουαζιερόπλοια που προσέγγισαν το λιμάνι του Πειραιά το 2010 ανήλθαν σε 883 έναντι 877 το 2009 σημειώνοντας άνοδο κατά 0,7%. Επίσης οι επιβάτες κρουαζιέρας που επιβιβάστηκαν στο λιμάνι του Πειραιά ανήλθαν σε 452.855 το 2010 έναντι 415.260 το 2009, σημειώνοντας άνοδο 9,1%, ενώ οι επιβάτες transit μειώθηκαν κατά 8,6% σε 1.474.581 το 2010 έναντι 1.612.746 το 2009.

Παρά ταύτα, το Λιμάνι του Πειραιά βρίσκεται πολύ κάτω των δυνατοτήτων του εάν συγκριθεί με άλλα αντίστοιχα λιμάνια.

Για να αναδειχθεί το λιμάνι του Πειραιά ως ο σημαντικότερος λιμένας πρώτης επιβίβασης ή τελικής αποβίβασης (Home-Port) στην Μεσόγειο χρειάζεται ένα συγκεκριμένο επιχειρησιακό σχέδιο για μια πλήρη αναβάθμιση των υπηρεσιών του. Η σημαντική εικόνα, ακόμα και μετά την άρση του Cabotage είναι δυσανάλογη με τις αντικειμενικές δυνατότητες που υπάρχουν, και

συνεπώς τα περιθώρια ανάπτυξης είναι τεράστια.

- Το λιμάνι του Πειραιά είναι περιορισμένης χωρητικότητας τόσο σε αριθμό πλοίων όσο και σε εγκαταστάσεις επιβατών.
- Η αυξημένη ακτοποικική κίνηση του γίνεται αιτία για σημαντικές καθυστερήσεις στις αφίξεις και αναχωρήσεις των κρουαζιερόπλοίων.
- Το θέμα στάθμευσης παραμένει ως πρόβλημα.
- Απουσιάζουν οι σύγχρονες υποδομές, οι οποίες αποτελούν βασικά στοιχεία για την ανάπτυξη ενός λιμένα ανάπτυξης κρουαζιέρας. Ως εκ τούτου, για να ξεπεραστούν αυτά τα μειονεκτήματα και να μετατραπεί το λιμάνι του Πειραιά σε προορισμό διεθνούς επιπέδου οφείλουμε να παρέμβουμε αποτελεσματικά με βάση τις εξής προτεραιότητες:
- Αθηποίηση και αποσαφήνιση του Νομοθετικού Πλαισίου
- Γρήγορες και τακτικές μεταφορικές συνδέσεις προς το Αεροδρόμιο.
- Δημιουργία επιβατικών σταθμών τελευταίας τεχνολογίας. Πλήρης αναβάθμιση των υπηρεσιών εξυπηρέτησης και ασφάλειας επιβατών. Ανακαίνιση των χώρων υποδοχής του σταθμού επιβατών I και παροχή πρόσθετων υπηρεσιών. Κατασκευή δύο νέων σταθμών επιβατών στις νέες προβλήτες του νότιου λιμένα. Τη λειτουργία νέου σταθμού επιβατών III στην περιοχή Παγώδα.
- Λειτουργία του νέου σταθμού επιβατών II στην Ακτή Θεμιστοκλέους (Κα νέλλου), την έναρξη των έργων επέκτασης του λιμένα κρουαζιέρας για νέες θέσεις κρουαζιερόπλοίων νέας γενιάς (350 μ.).
- Λειτουργία ελικοδρομίου.
- Προμήθεια νέων λεωφορείων διακίνησης.
- Εφαρμογή σύγχρονου συστήματος κράτησης στους προβλήτες ιδιαίτερα για τις περιόδους αιχμής όπου παρατηρείται μεγάλος συνωστισμός πλοίων.
- Πρόσθετη έκπτωση επί των τιμολογίων μέχρι να ολοκληρωθεί το επιχειρησιακό σχέδιο ανάπτυξης του λιμένα.

Τα οφέλη της Κρουαζιέρας για τα τοπικά λιμάνια. Η περίπτωση του Πειραιά.

Αντίστοιχα, οι ευκαιρίες που ανοίγονται για το λιμάνι του Πειραιά στην αγορά της Κρουαζιέρας, μπορούν να μετατραπούν και σε οφέλη για την τοπική κοινωνία. Η τουριστική δραστηριότητα μέσω κρουαζιέρας μπορεί να προσφέρει σημαντικά οφέλη που μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη σημαντικών αποτελεσμάτων ανάπτυξης/ανάπλασης για πόλεις.

Τα οικονομικά οφέλη μπορεί να περιλαμβάνουν: αυξημένη αγοραστική ζήτηση από τους τουρίστες, δημιουργία περισσότερων θέσεων απασχόλησης, αναβάθμιση της πόλης που οφείλεται με τον τουρισμό κρουαζιέρας, την προσέλκυση νέων επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών στην ευρύτερη περιοχή του λιμανιού, την επέκταση της τουριστικής επισκεψιμότητας όλο το χρόνο και τα πρόσθετα έσοδα από τους τερματικούς σταθμούς επιβατών. Αλλά και οφέλη στο λιανικό εμπόριο αφού από μελέτες έχει διαπιστωθεί ότι ο επιβάτης ξοδεύει 105 ευρώ στο λιμάνι αφετηρίας και 40 με 50 ευρώ στα ενδιάμεσα λιμάνια.

Επιπρόσθετα η τοπική κοινωνία μέσα από τον τουρισμό Κρουαζιέρας ενδέχεται να αληθίξει προτεραιότητες και να ανακατευθύνει πόρους. Έτσι, μπο

υκές για την Ελλάδα και τον Πειραιά

του **Βαγγέλη Καραγρηγορίου**
Οικονομολόγου - Κοινωνιολόγου

ρεί να επωφεληθεί και στο επίπεδο των υποδομών, της αρχιτεκτονικής αισθητικής και του χωροταξικού σχεδιασμού, την βελτίωση του περιβάλλοντος, την καλύτερη προβολή της παραθαλάσσιας περιοχής, την διατήρηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς

Η πραγματικότητα μέχρι σήμερα στον Πειραιά δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντική, αφού ελάχιστοι επιβάτες όταν αποβιβαστούν, θα επισκεφτούν τον Δήμο. Η έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού, η απουσία μόνιμων και θεσμοθετημένων συνεργασιών μεταξύ του Δήμου, του Ο.Λ.Π., των επιμελητηρίων και των παραγωγικών φορέων της πόλης, οδηγούν σε αδυναμία εξεύρεσης λύσεων. Συνεπώς, για να γίνει πόλος έλξης ο Πειραιάς, πρέπει να γίνουν δραστηριότητες και γενναία βήματα. Πρέπει να αξιοποιηθούν τα ήδη υπάρχοντα τοπικά πλεονεκτήματα και να δημιουργηθούν νέα.

Σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα μπορεί να συμβάλουν οι εξής προτάσεις:

- Δημιουργία ενιαίου πειραιώτικου φορέα για την Τουριστική Προβολή και Ανάπτυξη της Πόλης με έμφαση στην Κρουαζιέρα και με εξειδικευμένους συμβούλους στο θέμα.
- Δημιουργία οδοκλήρων προγραμμάτων ξενάγησης στον Πειραιά που θα προταθούν στους Tour Operators με ταυτόχρονη παροχή κινήτρων.
- Σοβαρή και καλή προετοιμασμένη συμμετοχή του Δήμου Πειραιά και του Νέου Φορέα στις μεγάλες εκθέσεις της Κρουαζιέρας (Κάννες, Μαϊάμι)
- Επανεκτίπωση ενημερωτικού οδηγού Πειραιά
- Καλύτερη ηλεκτρονική προβολή της Πόλης
- Ενημέρωση, πληροφόρηση και επιμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων και επιχειρήσεων.
- Βελτίωση του συστήματος σήμανσης και ενημέρωσης (Ηλεκτρονικά Ταμπλό, κινητές μονάδες ενημέρωσης, Ηλεκτρονικό σύστημα ξενάγησης)
- Ενεργητική συμμετοχή σε δίκτυα συνεργαζόμενων φορέων (MedCruise)
- Διοργάνωση Πολιτιστικών Δρώμενων στον Πειραιά σε μόνιμη βάση και με διεθνές ενδιαφέρον
- Προσαρμογή ωραρίου λειτουργίας αρχαιολογικών χώρων και Μουσείων.

Αλλά και σε μακροπρόθεσμη βάση πολλά είναι αυτά που πρέπει να γίνουν:

- Τεχνικά έργα αισθητικής ανάπλασης και λειτουργικής αναβάθμισης της λιμενικής και της παραλιακής ζώνης.
- Ανάδειξη Αρχαιολογικών Μνημείων, Ιστορικών και παραδοσιακών κτισμάτων.
- Δημιουργία θεματικών περιηγήσεων και "διαδρομών" στον Πειραιά, αρχαιολογικού και όχι μόνο ενδιαφέροντος.
- Βελτίωση συγκοινωνιακής σύνδεσης λιμανιού-αεροδρομίου. (π.χ. Μετρό)
- Μέτρα κυκλοφοριακής ρύθμισης στην Πόλη.

Μέσα στην κρίση που διανύουμε, η κρουαζιέρα είναι ένας εξωγενής παράγοντας που βρίσκεται σε υγιή ανάπτυξη και μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην οικονομική ανάκαμψη, εθνική αλλά και τοπική. Το πως αυτά τα οφέλη θα κατανεμηθούν στις τοπικές οικονομίες εξαρτάται από το πόσο αποτελεσματικά διεκδικεί η κάθε Πόλη το μέρος της. Ο Πειραιάς δικαιούται σίγουρα μέρος. Θα το διεκδικήσει;

ΠΑΥΛΟΥ Ρ. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ

Πρόεδρου του Ομίλου Πειραιώς για τη Διάδοση
της Ελληνικής Γλώσσας και Γεν. Γραμματέως
Φιλολογικής Στέγης Πειραιώς

Ιστορία των λέξεων

Στερπητικό -vn

Νηστεύω και νηστεία, λήξεις επίκαιρες για...νηστεύοντες και μη. Από πού προέρχονται; Από το στερπητικό, αρνητικό νή και το ρήμα έδω ή εσθίω. Είναι δηλαδή αυτός που δεν τρώει.

- Ομοίως η λέξη νηνεμία σημαίνει την ανυπαρξία, την έλλειψη ανέμων (vn+άνεμος), όπως νήνεμος και νηνεμώ.

- Το νηπενθές είναι ένα αναρριχώμενο, διακοσμητικό φυτό που τρέφεται με έντομα. Είναι δηλαδή φυτό ωφέλιμο, γιατί μας απαλλάσσει από επιβλαβή για τη γεωργία και τους γεωργούς έντομα κι άλλους μικροοργανισμούς.

- Στον πληθυντικό αριθμό " τα νηπενθή" αποτελούν ποντική συλλογή του Κώστα Καρυωτάκη. Αν κάποιος γράψει για τα "νηπενθή της ζωής του" εννοεί τις ευχάριστες στιγμές της ζωής του, της μη δυσάρεστες.

- Επίσης το νήπιο κατά τον Ησύχιο προέρχεται από το νη-ν-πύω (καλώ, φωνάζω) ή νη-έπος (λόγος, ομιλία) δηλαδή το άηλο. Για τον καθηγητή Γ. Μπαμπινιώτη δεν είναι πειστική η εκδοχή αυτή.

Το ελληνικό στερπητικό νη έχει διαδοθεί κι εξελιχθεί στις σλαβικές γλώσσες. Στην ουκρανική το αρνητικό, στερπητικό είναι Ηη, στη σερβική, βουλγαρική και άλλες είναι He, στη ρωσική Ηοет. Η επίδραση της ελληνικής στις ξένες γλώσσες είναι εμφανής.

Εν τέλει...

Εν τέλει... νέος Προϊστάμενος ΚΣΤ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Πειραιά είναι ο κ. Αλέξανδρος Μαντζής, ο οποίος μέχρι του ορισμού του εργαζόταν στην Α Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων της Ακρόπολης. Ευχόμαστε στον νέο Προϊστάμενο κάθε επιτυχία στο δύσκολο και πολυσιχδές έργο του και αρμονική συνεργασία με τους φίλους του Αρχαιολογικού Μουσείου.

Εν τέλει... το φιλόδοξο επενδυτικό πρόγραμμα του ΟΛΠ, για την 5ετία 2011-2015, προϋπολογισμού 70 εκατομμυρίων ευρώ, για τη δημιουργία πολιτιστικής Ακτής εντός της λιμενικής ζώνης, έχει προκληθεί πολλή αντίδραση και συγκρούσεις, μια και οι εκφράζοντες επιφυλάξεις φοβούνται ότι η επένδυση αυτή αποβλήγει στη δημιουργία μιας νέας "πολιτείας", έξω από τον ιστό της Πόλης, η οποία εκ του λόγου αυτού θα αποδομηθεί ακόμη περισσότερο. Αντίθετα, οι εμπνευστές του master plan ισχυρίζονται ότι τα έργα στην τελική τους μορφή θα δώσουν νέα αίγλη στον Πειραιά και θα εντάξουν αυτόν στον πολιτιστικό χάρτη των ευρωπαϊκών πόλεων. Καλό θα είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη (Δήμος Πειραιά - ΟΛΠ - όμοροι Δήμοι) να αποβάλλουν την καχυποψία, να αποφορτιστούν και στη συνέχεια να επεξεργαστούν ένα ισόρροπο επενδυτικό σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης. Ο Πειραιάς δεν πρέπει να χάσει και άλλη ευκαιρία.

Εν τέλει... μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου

του ΟΛΠ, εγκρίθηκε η παραμονή στο λιμάνι του Πειραιά ενός από τα ελάχιστα διασωθέντα εμπορικά πλοία τύπου LIBERTY, χάρις στα οποία αναγεννήθηκε μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η ελληνική εμπορική ναυτιλία. Το πλοίο αυτό, που ανακατασκευάστηκε στο Πέραμα, με δαπάνες του αείμνηστου καπετάν - Βασίλη Κωνσταντακόπουλου, ήδη πληγιοδετήθηκε σε προβλήματα του Κεντρικού Λιμένα και θα ενταχθεί στο γενικό σχεδιασμό της πολιτιστικής Ακτής Πειραιά. Επιτέλους κάτι κινείται...

Εν τέλει... μπορεί να διαφωνείς για κάποιες θέσεις του Μητροπολίτη Πειραιά. Όμως, δεν μπορείς να αμφισβητήσεις την

καθαρότητα της σκέψης και την παρηγοσία των λόγων του, που ενίοτε προκαλούν θόρυβο, σε αντίθεση με άλλους Δεσποτάδες, που ρυθμίζουν το "κήρυγμά" τους κατά περίπτωση. Το ευλογημένο ράσο θέλει τόλη και αρετή.

Εν τέλει... τα "μποφόρ" δεν ήθελαν να κοπάζουν στο πρώην Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας. Μετά τη δημοσίευση πέντε προεδρικών Διαταγμάτων που προσπάθησαν να καθορίσουν τις αρμοδιότητες του νέου Υπουργείου Θαλασσιών Υποθέσεων, Νήσων & Αλιείας, τα προβλήματα εξακολουθούν να υφίστανται. Από τη μία οι εκλεκτοί "σύμβουλοι" και οι ημέτεροι και από την άλλη η έλλειψη στόχων, ενδιαφέροντος και πολιτικής τόλης, δημιουργούν μια κατάσταση, που οπωσδήποτε δεν αρμόζει στη δεινοπαθούσα ναυτιλία μας.

Εν τέλει... το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο ανέβραλλε την έγκριση της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων της εταιρείας "Μαρίνα Ζέας Α.Ε.", προκειμένου να συσταθεί συμπληρωματική μελέτη που θα περιλαμβάνει μέτρα προστασίας των αρχαιοτήτων. Υπενθυμίζεται ότι πολλή τμήματα της αρχαίας οχύρωσης, που βρίσκονται σε διάφορα σημεία του λιμανιού, δεν διατηρούνται σε καλή κατάσταση. Με την ευκαιρία συζητήθηκε η πρόταση για την ενοποίηση των πέντε σημαντικότερων περιοχών αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, με ήπιες παρεμβάσεις και συντηρήσεις, μέσα από μια νέα μελέτη. Επίσης απαραίτητη κρίθηκε η ανάμιξη της εταιρείας "Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε." η οποία διαχειρίζεται το χώρο.

Εν τέλει... μια νέα ελπιδοφόρα κίνηση έκανε πρόσφατα την εμφάνισή της στον Πειραιά. Μερικές δεκάδες κυρίως νέα παιδιά, που δεν γνωρίζονταν μεταξύ τους, αλλά επικοινωνούν μέσω του διαδικτύου, ένωσαν τις δυνάμεις τους για μια καλύτερη πόλη. Συγκρότησαν μια εθελοντική κίνηση με το χαρακτηριστικό όνομα "Pire-Active" δηλ. Πειραιώτες σε δράση. Η φιλοσοφία τους απλή, αλλά εύστοχη και κυρίως αποτελεσματική. Θεωρούν την

πόλη σίτι τους και δεν περιμένουν τα πάντα από το Δήμο. Επεμβαίνουν εκεί που υπάρχει πρόβλημα. Απαληθαμένοι από σκοπιμότητες, φέρνουν στο προσκήνιο μια άλλη κουϊτούρα εκείνη του ενεργού πολίτη.

Η δράση τους ξεκίνησε με τον καθαρισμό του περιβάλλοντος χώρου του 22ου και 24ου Δημοτικών Σχολείων. Ακολούθησε ο καθαρισμός και η περιποίηση του τετραγώνου που βρίσκεται το Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης μας, αφού πρώτα ξεναγήθηκαν στις αίθουσες του με τα θαυμάσια εκθέματα, συνδυάζοντας "το τερπνόν μετά το ωφέλιμον".

Εξοπλισμένοι με φτυάρια, τσάπες, σκούπες, χορτοκοπτικά μηχανήματα, καθάρισαν τον προαύλιο χώρο και τους γύρω δρόμους, την είσοδο του παιδαίου Μουσείου επί της οδού Φιλελλήνων καθώς και τις προσόψεις δύο γειτονικών νεοκλασικών κτιρίων.

Η επόμενη παρέμβαση τους αφορούσε το "Θεμιστόκλειο".

Εμείς από τη μεριά μας τους συχαίρουμε θερμά και ευχόμαστε να βρουν πολλούς μιμητές γιατί όπως ήθελαν και οι ίδιοι το ωραίο μας αξίζει.

Εν τέλει... το πεπρωμένο φυγόν αδύνατον.

Έφυγε σε ηλικία 97 ετών η μεγάλη ελληνίστρια και Ακαδημαϊκός Ζακλίν ντε Ρομυί. Πίσω της άφησε ένα σπουδαίο έργο για την Αθήνα του 5ου αιώνα π.Χ. για την οποία έλεγε ότι από εκεί ξεκίνησαν όλα: η φιλοσοφία, η ιστορία, η τραγωδία, η κωμωδία, οι σοφιστές.

Η Ζακλίν ντε Ρομυί σπούδασε Λατινικά και Αρχαία Ελληνικά. Υπήρξε η πρώτη γυναίκα που έγινε καθηγήτρια στο περίφημο College de France. Δίδαξε επίσης στα Πανεπιστήμια της Λιχ και της Σορβόνης.

Δημοσίευσε πλήθος μελετών για την αρχαία ελληνική γραμματεία και ιστορία. Διετέλεσε διδάκτωρ σε μερικά από τα μεγαλύτερα Πανεπιστήμια του κόσμου: Οξφόρδης, Αθηνών, Δουβλίνου, Μόντρεαλ, Γέιλ. Το 1995 της δόθηκε η ελληνική υπηκοότητα και το 2001 ανακηρύχθηκε πρέσβειρα του Ελληνισμού.

Αφιέρωσε τη ζωή της στην ελληνική γλώσσα και στον ελληνικό πολιτισμό, πράγματα που θεωρούσε παιδευτικά για την κατανόηση της ελευθερίας του ατόμου και της δημοκρατίας. Της προκαλούσε πόνο το γεγονός ότι έβλεπε να φθίνει η μελέτη της ελληνικής γλώσσας. Έτσι παρόλο που τα τελευταία χρόνια ήταν τυφλή, δύο χρόνια από το θάνατό της, εξέδωσε το βιβλίο Μαθήματα Ελληνικών, μαζί με τη μαθήτριά της Μονίκα Τρεντέ, ως ένα επίλογο και μια διαθήκη της ζωής της.

